

SAL I XEIXA

PUBLICACIO MENSUAL DEL TERME DE SANTANYI - ANY II - Núm. 13 - JULIOL 85 - 100 pts.

FOTOGRAFIA: RAFEL GIL —1958— Arx. Vidal i Tomàs.

SANT JAUME 85

La festa de Sant Jaume arriba com un llumeneret blau portador de gaubança. Sant Jaume festa a Santanyí. La Plaça il·luminada, l'obligat passeig amb tanta de gent, les enyorades torroneres, els gelats a les tavernes, el cadafal que amb el temps ha vista limitada la seva altura, els paperins sonors i tradicionalment blancs, la música i el concert... Sant Jaume d'enguany compleix 199 anys, equivalent a altres tantes festes, a altres tants d'actes. Un d'aquests actes contempla l'aparició de "Sal i Xeixa", ara fa un any, i que de bell nou es presenta donant-vos una abraçada.

FABRICA DE QUESOS

GRIMALT

QUESO MALLORQUIN

GRASO Y SEMI GRASO

TAMAÑOS NORMAL Y MINI

TIPO EDAM

C/. Escuelas, s/n

Tel. 65 39 14

ES LLOMBARDS

SANTANYÍ

VENDO

**EMBARCACION
MADERA**

**20 palmos
motor Diesel**

CALA FIGUERA

Tel. 65 33 06

REX MOTORS S.A.
CONCESIONARIO OFICIAL
BMW BALEARES

Exposición y Venta:
Juan Alcover, 24 - Tel. 46 31 66 - PALMA
Servicio Técnico:
G.R. Ortega, 22 - Tel. 46 48 66 - PALMA

RENAULT

COMPRA - VENTA
**VEHICULOS NUEVOS
Y USADOS**

Talleres
PONS - PERELLÓ
C/. Llaneras, 48 - Teléfono 65 36 68
SANTANYÍ (Mallorca)

SAL I XEIXA

**PUBLICACIÓ MENSUAL
DEL TERME DE
SANTANYÍ.**

Dep. Legal PM 393-1984.

Consell de Redacció:

Miquel Barceló Vidal
Antoni Burguera Cabrer
Miquel Pons Bonet
Andreu Ponç Fullana
Marc Vallbona Adrover

Col·laboradors:

Blai Bonet Rigo
Maria del Mar Pons

Andreu Server Mas
Sebastià Vallbona Bonet
Miquel Pomar Bosch
Geroni Burguera Vidal
Baltasar Vidal Sbert

Fotògrafs:

Joan Pinya Amengual

Antoni Burguera Cabrer
Foto Bordoy

Administrador:

Simó Escales Escales

Redacció, Administració i Publicitat:

Biblioteca Casa de Cultura
de Santanyí.

Preu de la subscripció:
100 pts. el número.

Dels articles publicats en
aquesta revista sols en són
responsables els seus
autors.

Imprimeix:

Edicions Manacor, S.A.
Ronda del Puerto, 60
Manacor.

SANT JAUME - 199 i «SAL I XEIXA» ANY II

"S'atlotia em demanà
Sant Jaume quin temps venia.

Li vaig dir que no ho sabia
perquè encara no tenia
doblers per fer-la ballar". (Cançó popular)

El jove enamorat va dir una petita mentida a l'estimada, que volia assegurar-se, de bona hora, del llumament personal i de l'admiració total, la nit calenta del ball de Sant Jaume, quan la treuria a ballar, a la Plaça, les primeres encantades pel saig. I bé que ho sabia el jove i bé que ho sabia el jove, el que passava era que tots dos feien el beneit davant la mateixa circumstància. ¿Avui i sempre qui no recorda quan ve Sant Jaume, tan evocat pels predicadors que el presentaven cavalcant sobre un cavall blanc o fulminant com "un rayo mortífero"? ¿Qui no sabia quan venia Sant Jaume, quan els batadors s'aidaven perquè els coets i rodells festius no els trobassin amb les piramidals garberes ran de l'era i la palla sens entrar i es calàs foc l'anyada? ¿Qui no esperava Sant Jaume quan emudia la tonada circular que pujava de les eres i era reemplaçada pels altres sons de xeremies, guitarres i guitarrons i violins o les altres del repertori de les trompes "del Tercio", la Banda Municipal o Santanyí-Jazz o Pontàs?

Si entany, per aquestes calors, el fer festa era un interrogant, —faran festa? No faran festa? Ja enramellen! Ja posen un cadafal!— ara com ara ningú dubta que Sant Jaume de Santanyí no "ha perdut ses fantasies". Ja no es pregunta si hi haurà festa en tot cas ¿quina festa faran? La festa és qualcom necessari a l'home i forma part de la seva pròpia existència. Es pot pensar que als temps que correm cada dia és festa i a cada indret. Maldament. Tenim necessitat de la festa perquè no s'esborranqui l'estructura de la nostra pròpia història. Cada Sant Jaume és una monjoia, és una pàgina vivencial, és història. Si fos possible contemplar els actes de festa de tots els temps, quants d'esdeveniments significatius hi localitzaríem. Precisament correm l'any 199, en manca 1 per arrodonar el segle centenari, 1786-1986, de la festa santjaumera lligada a la Festa de l'Obra. Per aquests dies es barren dos segles que el Rector Nicolau Pons replegava pedra de Santanyí, "voy continuando en aprontar piedra", per a bastir la nova església aprofitant les almoines del Rector Reus i les almoines dels carestiosos santanyinens. Des de 1786, dins el blau cel julioler, aniran de la mà el cavaller Sant Jaume i de dama de l'Obra i, llavors, els cotoners, o cossiers, els alegrarien amb el pas de la seva dansa. Cent-noranta-nou santjaumes i quasi cent-noranta-nou esdeveniments entre els petits i els grossos i de tota casta: acció de gràcies perquè un fill de Santanyí ha arribat a bisbe a Amèrica, el Rector Cerdà enfila a l'alta fornícula del retaule la imatge de l'apòstol, 1879, el 1902 s'inaugurà la Sala nova, segons projecte del mestre Vaquer, el 1931 va veure llum verda el periòdic local "Nuestro pueblo", de tan minsa durada... i tantes i tantes coses, que seria llarg enumerar dins tantes i tantes festes de Sant Jaume a Santanyí, de festa a sa Plaça —nucli urbà de convivència— sonoritzada per el dric-dric sedós i suau de l'enramada temporal de paperins blancs, quan altíssima oneja la bandera blanca a l'església. I entre tantes i tantes coses fetes Santanyí, aixeca la banderola d'un any de vida, encèn l'espelma del primer aniversari, "Sal i Xeixa", dues realitats lligades, fetes símbols d'una vila que troba a la mar i a la terra el condicionament de la pròpia subsistència.

Fa un any que "Sal i xeixa" es presentava amb les següents paraules: "Amic lector: Tens dins les teves mans el primer número d'una nova revista, que com un infant de bres espera la teva acollida per poder viure i créixer i, si tu ho vols, arribar a una edat ben avançada".

Qui va escriure aquestes paraules gaudeix de "Sal i xeixa", per ell batiada, a unes altres contrades, a unes altres voreres de mar, on la xeixa i la sal tenen el vertader sentit. I em referesc a l'amic absent, En Joan Coves, en Joan Talaia de "La cosa poètica", que tanta quimera havia posada a la barca "Sal i Xeixa" tirada a la mar amb el crit esperançador de "Barca nova, tenguís bon vent".

¿Quin vent ha empès la barca-la revista? Lector amic, tú tens la paraula, nosaltres servam la il·lusió. ¿Hem sortit del port, de la boca de sa Cala, hem albirat nous horitzons? Lector amic, tú tens la paraula, nosaltres servam la il·lusió. ¿Què hi ha darrera aquest morràs, aquella obscura ona o aquell nigul es sols prometedor? Lector amic, tú tens la paraula, nosaltres servam la il·lusió, la il·lusió de fa un any de caminar pel camí lliure, que nosaltres mateixos espedregam.

Amb tu, lector amic, un any, el primer de "Sal i xeixa", una realitat de la realitat de Santanyí, que t'abraça com a manifestació festiva, coral, com una revetla tot just abans de Sant Jaume, amb el desig de fer festa-festa i el vot perquè preparis tot el rest de murta —alegria— a la façana, tota la solada de murta —alegria— al carrer perquè el 1986, el cavaller Sant Jaume i dama de l'Obra compliran dos-cents anys de ser nostres. Lector amic, camina i fes festa amb nosaltres. "Sal i xeixa" t'acompanya.

Miquel Pons.

NAIXAMENTS

-Manuel Barceló Risco
-Anabel Arroyo Jakobs

DEFUNCIONS

-Nadal Miquel Vicens
-Catalina Suau Rigo
-Francisca Servera Enseñat
-Isabel Rosselló Vicens

MATRIMONIS

-Pedro José Medina Sánchez /Margarita Roca Llopis
-Ramón Silveira Capó /Jacoba Ribo Burguera

CARTES A «SAL I XEIXA»

Carta abierta al Concejal de Cultura del Ayuntamiento de Santanyí y al Conseller de Cultura de les Illes

Distinguidos srs.

Quiero suponer que lo que voy a contarles lo ignoran.

A principios de este mes de junio, mi hija, de 8 años, se presentó al examen de "Preparatoria de solfeo" en el Conservatorio de Música de Palma de Mca. Una vez finalizados éstos, el claustro de profesoras me informó que para recoger las notas tendríamos que volver al día siguiente; pero, cual no sería mi sorpresa, al ver que D. Miguel Bonet (¿profesor? de música del Ayuntamiento de Santanyí) se mofaba de los alumnos presentados por otros profesores titulados, diciendo por todo lo alto que sus alumnos se llevarían las notas el mismo día, y que todos habrían aprobado, pudiendo comprobar, por mi misma, y a través de una de sus alumnas que me comentó haber fallado la teoría y no haber sabido cantar correctamente la prueba de solfeo. Y así fue, en Secretaría le informaron de los "aprobados" de sus alumnos, sólo de los suyos, o sea de los que se presentaban a través del Ayuntamiento de Santanyí. Y les pregunto, yo, Srs. Concejal y Conseller, ¿uds, no sabrán nada de todo esto, verdad?

Y para más inri, el Sr. Bonet viaja con sus alumnos a Palma, conduciendo el jeep del Servicio de Bomberos de "su" Ayuntamiento; y les vuelvo a preguntar, Sr. Concejal y Sr.

Conseller, ¿qué pasaría si se declarase un incendio en el Municipio, o si este jeep tuviera un accidente de circulación y quien lo conduce, legalmente y oficialmente, no pudiera hacerlo?

Y aún hay más. Supongo que NO IGNORAN que los exámenes de "preparatoria" se califican con un simple "apto" o "no apto"; pues bien, los alumnos que presenta el Sr. Bonet, además de ser todos "aptos", en las hojas calificatorias del Conservatorio, "alguien" añade unas crucecitas para que los papás puedan creerse que sus hijitos aprueban con "sobresaliente". Ya es el colmo, o no?

En el examen, mi hija, se equivocó en varias notas musicales, durante la prueba de solfeo, pero rectificó (rectificar, es de sabios, dice el refranero) y la teoría la contestó correctamente. La suspendieron, no fue "apta".

Los alumnos del Sr. Bonet, y yo estaba en el aula, no contestaron a todas las pruebas, y fueron calificados "aptos". (En Santanyí, léase "sobresaliente").

¿Qué saben uds. de esto, Srs. Concejal y Conseller, o también ignoran esos "trequemeneques"?

Srs. Concejal y Conseller, ¿por qué no separan, de una vez por todas, la Política de la Cultura y de todo lo demás?

Sin ánimo de haber ofendido a nadie, se despidió una madre dolida, por tanta "igualdad".

Fdo. Margta Vidal Ferrer
DNI 78.192.669

NOTICIES LITERARIES

-Salvador Bonet Fernández ha guanyat el premi de poesia "Reina Amalia" amb el poema "No se haga ilusiones don Poeta".

-Hilari de Cara i Casalier, veí d'Es Llombards és l'autor de "L'espai del senglar" de la col·lecció "Tià de sa Real", no. 27, de Manacor.

AGRAIMENT

Davant les nombroses manifestacions de condol rebudes des de S'Aqueria Blanca i Santanyí, amb motiu de la mort d'Enrique Fernández Navarro, la seva vídua, fills i familiars en la impossibilitat de correspondre personalment ho volen fer pel mitjà d'aquesta nota.

Moltes de gràcies a tots.

RECTIFICACIO

Al no. anterior de Sal i Xeixa on diu Tomeu Brunet, nou president del C.D. Alqueria, ha de dir Tomeu Bonet.

Error d'impremta fou l'omissió de l'autor de la fotografia de la portada del número passat. Ell era Marc Vidal.

METEOROLOGIA DEL MES
DE JUNY DE 1985

Dades obtingudes per Gregori Suau en Es Molí Petit

Dies	Temp. mínima	Màxima	L. ploguts
1	17	25	4
2	17	27,5	—
3	17,5	25	—
4	16	27	—
5	17	27,5	—
6	18	27	—
7	19	27	—
8	17	21	—
9	16,5	22	—
10	16	21	—
11	17	25	—
12	18	28,5	—
13	21	28	—
14	20	28	—
15	18	25	—
16	18	25	—
17	18	25	—
18	19	25	—
19	17,5	27	—
20	17	24,5	—
21	17	25	—
22	19	27	—
23	16,5	24	—
24	18	25	—
25	18	32	—
26	18	27	—
27	18,5	21	—
28	19	23,5	—
29	10	27	—
30	19,5	27	—
			TOTAL 4

DE LA COSA POÈTICA

a càrrec de Bel Vidal.

Un fred dia d'hivern de 1938 els roures i les alzines del Montseny veien com un home jove, que només tenia 25 anys, moria lluny de la seva illa. Era Bartomeu Rosselló-Pòrcel. Referint-se a ell, ens diu Salvador Espriu: 'veig un home jove i nerviós, molt noble, bo i prou intel·ligent per semblar senzill. Les seves creences li oferiren suport a un natural entusiasme, i la seva generositat no va haver d'enfredorir-se en normalíssimes decepcions. Va saber llegir i conversar, aquests difícils guanys d'una adulta cultura. Serví amb rigor una exigent vocació.

es conservà fidel a un esperit i a una llengua i va ser, enmig de tot, afortunat (...). Va conèixer amb amor els límits de la seva illa i la seva ciutat, va somriure als seus somnis davant una mar perfecta i pagà amb uns quants versos autèntics la "vana agitació d'haver viscut". Quasi cinquanta anys després, els camps de xeixa de Santanyí veien com un càlid dia de primavera allargava la mà a en Joan per emprendre un llarg viatge, i a nosaltres ens venia a la memòria el que ell havia escrit no feia molt, recordant el vell poeta, "només moren joves aquells

que els déus estimen".

Avui, davant d'un full de paper en blanc, trists per l'absència de l'amic tan estimat, volem continuar aquesta secció que ell creà i mantingué, i ho farem amb un poema dedicat a l'estiu, escrit per Rosselló-Pòrcel precisament el mes de febrer de l'any anterior a la seva mort.

L'ESTIU PLE DE SEDES.

Clavell i gerani
velluten la porpra
de les roses. Besen
un mig dia jove.

L'estiu ple de sedes
corona la pompa
de l'espai. Esclata
sal i bronze, roca.

Sumptuós, l'oratge
l'esquinça, l'isola...
I dins el jardí,
el mata d'aroma.

Flaires blaves, branques
rosses, malves, cauen.
Torna el carro. Porta
raims i magranes

I la nit el toca,
humida i amarga
mort, amb herbes, rius
a les cames nues.

L'ART EN LA MATERIA

Pas a pas es pot seguir la història de Nostra Dona del Carme de Portopetro.

L'escultor català Enric Monjo es va entendre davant el gest de l'Econom Joan Sastre, de S'Alqueria Blanca, que com un manobre qualsevol ajudava als picapedrers a bastir la nova església de Portopetro.

Davant l'entrega i col·laboració del sacerdot obrer, l'escultor va tenir un altre gest que, a la vegada, fitaria per a sempre la seva estada a sa Roca Blanca, de Portopetro. Enric Monjo va prometre una imatge per al nou temple. El dia 11 de març de 1955 arribà l'airosa figura d'alabastre acompanyada d'un Crist. El 3 de juliol la beneïa Mossèn Gabriel Rebassa, Arxiprest de Felanitx.

La imatge és una interpretació que recorda les talles de Verges i Reines, esculturada per un mestre dels nostres dies sens oblidar la història de l'escultura clàssica.

M.P.

SALUTACIO DEL BATLE

Puntualment amb les calors del juliol, venen les Festes de Sant Jaume, i donam gràcies a Déu, perquè la tradició de celebrar la Festa Major, any darrera l'altre no es perd i així podem gaudir anualment d'aquests dies revifants. Uns anys són bons i d'altres no ho són tant, però els dies de gaubança festiva de la nostra Festa Major, seran com a nova saba per seguir endavant dins la tasca de la vida.

Era l'any passat, tam-

bé per les festes de Sant Jaume, quan va començar a apareixer la nostra revista santanyinera "Sal i Xeixa", ja ha complert un any i això ens alegra, perquè tot el que sigui comunicació i convivència respectuosa entre tots nosaltres és altament positiu i digne de la millor gaubança.

Per això aprofitam l'avinentsa, i amb el desig de què aquesta convivència estigui cada dia a un escaló més alt, per dir-vos que el fet d'ocupar el càrrec que tenim ens obliga a prendre decisions importants i

inclinarnos cap a una o altra tendència. Sempre ens decidim pel que honradament creim que és més just i convenient per Santanyí, però moltes de vegades passam pena perquè amb aquestes decisions nostres no sempre podem donar complaència a tothom, tal com seria el nostre gust. Sabem que podem contar amb la vostra comprensió.

Però ara estam de festa, i això significa alegria, pau i bé, que és el que desitjam per a tots els santa-

nyiners i els amics de Santanyí. Vos convidam als diversos actes que s'han programat, participau si podeu, perquè les festes tendran una major rellevància, en tant en quant contin amb la participació del major nombre possible de participants. Facem d'aquests dies unes jornades de germanor i sana alegria i si podem aconseguir que això sempre duri així, serà com si fos festa cada dia.

Una abraçada.

El vostre batle, Cosme Adrover Obrador.

ELS COMPTES CLARS

Ha complert un any la revista "Sal i Xeixa" i al llarg d'aquest any hem tengut sal i també xeixa, poca aigua al Terme però hi ha hagut neu. Tot això ha donat un bon bollit que administrativament diu així:

Després de repartir el primer número, gratuït, em vaig fer càrrec d'administrar la revista. Primer l'arribada de sollicituds de subscripció, que ordenats per grups de població, correspon així al dia d'avui:

Santanyí 194
Es Llombards 18
S'Alqueria Blanca 42
Calonge 4
Cala D'Or 7
Porto Petro 3
Cala Figuera 15
Palma 26
Reste de Mallorca 12
Península 11
Estranger 1

De tots ells hi ha que dir que un d'Es Llombards, un de S'Alqueria Blanca i un de Santanyí, s'han donat de baixa.

No sols els subscriptors llegeixen la revista, ja que hi ha molta gent que sense esser subscriptors la compren en els llocs de

venda.

A Santanyí el més comprat fou el no. 2 amb 136 exemplars.

El menys, el no. 10 amb 50 exemplars.

A Es Llombards el més comprat fou el 12 amb 17 exemplars i el menys el 9 amb 8 exemplars.

A Calonge i Cala D'Or el més venut fou el no. 8 amb 41 exemplars i el menys el 2 amb 15 exemplars.

A S'Alqueria Blanca fins al no. 9 s'havien venut 48 exemplars.

La publicitat ha donat uns ingressos de 194.600 pessetes.

La Comunitat Autònoma ha concedit una ajuda de 35.000 pessetes i el Consell Insular, una subvenció de 50.000 pessetes.

Després de pagar l'impremta, que ha pujat 568.775 pessetes sense pagar la factura del no. 1 que la subvencionà l'Ajuntament, altres factures de material fungible i d'altres, ens resta un petit remanent.

Aquest primer any hi ha hagut algunes ganàncies que empram amb bona part

amb aquest no. 13 extraordinari, per entrar en bon peu dins el segon any de vida de "Sal i Xeixa".

També des de l'administració i en nom de tot el Consell de Redacció i col·laboradors vull donar les gràcies a tots els

establiments del terme que d'una manera desinteressada ens ajuden en la venda de la revista.

Havent donat un extracte actual dels comptes, vos diu adéu, fins l'any que ve. l'administrador
Simó Escales

Petit Arxiu

Es conferí la tonsura a Bartomeu Bramona (ADM).

1485.-Escolliren a Santanyí 3.000 quarteres de blat, el 1486 6.000 quarteres (ARM).

1557.-Del bisbat avisaren al vicari de Santanyí que a instàncies del venerable Arnau Reió amonesti a J. Bonet i Miquel Vicens que dins 10 dies pagui 2 lliures que li deven per una missa cantada (ADM).

1685.-Mateu Ferrer era escolà de la parròquia (APS).

1790.-Amb motiu de la seva mort, s'aixecà inventari de totes les pertinençes del Bisbe Verger (Arx. AP).

1838.-Nasqué mn. Guillem Vadel, d'es Goret Vell, que més tard seria vicari de la Costa (CTM).

1916.-Es beneí la imatge de la Puríssima, feta per la casa Gumbau. Costà 750 pts. (APS).

Ciclaus

ANUNCIAU-VOS

A

SAL I XEIXA

UN SANT JAUME DE FA VUITANTA ANYS

Miquel Barceló i Vidal

Aquell any de 1905, romangueren definitivament acabades les obres de la Sala nova malgrat la seva inauguració i benedicció pel rector Sitjar, haguera esdevingut l'any 1902.

La primera sessió plenària de l'Ajuntament a la nova Casa Consistorial s'havia realitzada el 3 d'agost d'aquell any, encara que els baixos de l'edifici no estassin acabats.

Mentre havien durat les obres, les oficines municipals estaven instal·lades en el carrer Centro no. 22.

Era pel mes de maig del 1904, quan el mestre de picaperers Miquel Servera Escalles, deixava col·locada i enllestida tota l'obra de pedra viva dels baixos del nou edifici.

El dia 27 del mes de novembre del 1904, l'Ajuntament presidit aleshores per D. Joan Verger i Tomàs, signava el contracte amb el rellotger Miquel Girbent per la construcció del rellotge.

El contracte consta de dotze condicions, essent la segona la que diu que l'entrega i col·locació del mecanisme s'havia de fer dins la primera quinzena del mes d'abril del 1905. El preu total del rellotge i els seus arreus fou de 3.200 pessetes a pagar en dues vegades, "Cuando el reloj esté colocado y marche perfectamente tocando en el modo consignado en la primera condición, transcurrido que sean quince días consecutivos, se abonará al Sr. Girbent la mitad del precio estipulado o sea mil seiscientas pesetas y la otra mitad restante a los treinta días de marcha".

El 4 de desembre del 1904 s'acordà la compra de la campana a la "Fundición Mallorquina", assenyalant la primera quinzena del mes d'abril del 1905 per a l'entrega i col·locació a la torre coincident amb el muntatge del rellotge.

Per afrontar el dispendi de tot això, s'aprovaren uns impostos extraordinaris

els quals es feren impopulars, sobretot a Ses Salines i Es Llombards, al·legant els seus habitants que d'allà no sentirien tocar les hores.

Pel març del 1905 la campana i el rellotge estaven acabats. Antoni Ferrer i Rigo cobrà dotze pessetes per a tragar els 632 quilos de campana des de Ciutat a la Vila. El seu preu foren 2.149,77 pessetes.

Jaume Ginard i Clar traginà amb el carro tots els aparells del rellotge, cobrant per aquesta feina 18 pessetes.

Era el dia 24 de març del 1905, quan per primera vegada, els santanyiners sentiren tocar les hores del rellotge de la Sala.

La llum de dos quinqués il·luminava dins la foscor de la nit, l'esfera.

"Siendo no muy lejano el día de San Jaime Apostol Patrono de España y teniendo en cuenta la tradicional costumbre del Municipio, acordó en sentido unánime que en el actual año (1905) y en dicho día se celebre la acostumbrada Festividad, así civil como religiosa, para lo cual también acuerda el Ayuntamiento los acos-

tumbrados gastos..."

Eren els preparatius i primers acords per la celebració, un any més, de la Festa Major.

Per aquest any, la festa seria com sempre, com cada any, sols que el mateix dia de Sant Jaume, el consistori es reuní en sessió extraordinària, convocada a conseqüència d'una instància presentada per alguns veïns de la Plaça.

El batle, al·legant que l'assumpte podria afectar a l'ordre públic, declarà aquesta sessió, secreta.

La sol·licitud, objecte de la instància, drecava a l'Ajuntament la petició que el ball que es feia el vespre a la Plaça, aquest any es realitzàs a la part propera a la Casa Consistorial, basant-se en què és l'edifici de major importància i ornamentació per la seva recent construcció i perquè prop d'ell "...existen el mayor número de establecimientos en donde se sirven los refrescos que en esta época están a la orden del día. S'adheria a aquesta petició el mestre de la música, "...basando su adhesión en el mayor efecto que la música debe producir".

Tothom estigué bé d'acord en canviar el lloc del ball, ja que "...el último pasado año se efectuó el baile emplazándose una tribuna en la acera contigua a la casa de Pedro Pomar, que por completo interrumpió la circulación del público y que por ello se suscitaron disgustos e inconvenientes".

No sabem que hi havia darrera aquesta tan important, petició del veïns de la part baixa de la Plaça, però tot el Consistori hi vengué a bé.

I això que la "tribuna" estava col·locada al mateix lloc que l'any anterior.

Aquest any les curses es feren al carrer Llanelles.

Es l'anècdota d'un Sant Jaume, d'ara fa vuitanta anys.

I per acabar vegeu algunes de les despeses de la Festa Major del 1905:

"A Margarita Rosselló, por 36 libras de bizcochos a 0,75 pts, una . . . 27,00.

A D. Gabriel Gelabert, por un programa de fuegos artificiales . . . 105,00

A Antonio Pons "Garrit" gaitero, tamboril y fabiol . . . 14,15

A Miquel Picornell (Dimoni de sa Festa) . . . 5,00

A Damián Barceló, valor de "sa arboçera" y jornal para prepararla . 4,10

A Antonio Covas, Sebastián Xamena y Gabriel Salom, tocadores en el baile . . . 9,10

A D. Rafael Sitjar, cura Parróco, 36 pesetas por la cera quemada en la Festividad de San Jaime.

A D. Agustín Muntaner Pbro. Vicario, 44 pesetas importe de la festividad expresada en la parte de gastos originados en la Parroquia.

"...I així fins a un total de 497,75 pessetes entre les despeses civils i religioses. Com veïns, en cent drets es feien les festes de vuitanta anys enrera.

Que aquest Sant Jaume d'enguany, com els d'abans, sia motiu d'alegria i gaubança per tots.

Molts d'anys

La madona de Ca'n Boira i el sabater Llorenç, la parella de més edat assistent a la festa - homenatge

Amb motiu de celebrar-se l'homenatge als nostres padrins, organitzat per "la Caixa", i del qual en donam noves a la INFORMACIÓ LOCAL, hem visitat a la parella de més edat que assistí a la festa.

Llorenç Burguera, conegut per el sabater Llorenç, fou l'home de més anys que participà, (L'home més vell de la vila és l'amo En Lluc des molí, 98 anys, no pogué assistir degut al seu estat de salut).

-Padrí Llorenç, quin dia vàreu néixer?

-El 10 de setembre de 1888. En manquen dos mesos per a fer els 97 anys.

-Que recordau de la vostra joventut.

-Jo vaig néixer a Ses Salines, però quan eren de Santanyí. D'al·lot vaig venir a la vila a fer de mosso de sabater amb l'amo En Joan Pons "Traspasser", que estava just devora sa Caixa.

-Ereu molts que treballaveu?

-Devers una dotzena; i féiem unes sabates molt ben festes.

-I després...

-Després em vaig voler casar, i primer em vaig establir pel meu compte.

-Vos anaren bé els negocis.

-No em podia queixar. Hi havia molta feina de fora. Reberem unes formes per a fer sabates de França que es deien estil "morro de bou" i tenguérem molta acceptació. Entre els que treballaven a ca meua i els que s'emportaven feina al seu domicili, tenia a les seves ordes una vintena d'operaris.

Cal dir que el sabater Llorenç és sord com una massa; i que solsament la paciència i el parentesc han fet possible aquesta entrevista.

-Vaig tornar sord —ens diu— al servei militar. Anàrem a fer tir. Jo però que era més baixet em feren ajonellar, i dos companys meus em col·locaren un fusell sobre cada espatlla per afinar el tir. Al cap

d'una estona de donar trons, les orelles començaren a rajar-me sang. Això fou el principi d'aquesta sordera que ha anat progressant fins arribar a no sentir-hi quasi gens.

Parlam ara amb madó Maria Suau Sastre, de Ca'n Boira.

-Quin dia nasquèreu.

-Dia 29 de gener de l'any 1886.

-Sabeu perfectament que sou la persona de més edat de Santanyí, no és ver?

-Sí, i molt contenta que n'estic, i tenc moltes ganes de fer es "sentenario".

-Que recordau de la vostra joventesa?

-Jo de petita estava a cal capellà Soler, que també feia escola. Era "tio" meu, germà de ma mare.

-En aquell temps —segueix dient— no hi havia gaire devertiments, quan venia Sant Jaume ball de bot i corregudes. De nina m'agradava ballar boleros, però llavors vaig tenir aquest mal de peu que m'ha fet coixejar tota la vida; va esser per mor d'una seda.

-A quina edat vos casàreu?

-Als vint-i-un anys. Tenguérem tres nins i dues nines. Una filla morí als 20 anys; i un fill, en Julià, el mataren al "frente" el 1938. Està enterrat a Jadaque (Guadalajara) tenia 20 anys també.

Em mostra una carta engrogueïda. Es la que l'hi anuncià aquest succés. Els ulls se l'hi entelen.

-Ha estat el disgust més gros que he tengut.

-Després de casada que féreu?

-El meu homo feia de pagès, jo portava la casa. A més tenia una màquina de fer calça i feia calcetins i tot això.

-I ara com vos trobau?

-Mira, fa denou anys que som vídua i visc amb sa filla que també ho és. Així mos feim companyia. El que em sap més greu es no poder anar més a l'església, jo sempre he estat molt d'això. Ara sa il·lusió més

gran és passar aquest mig anyet i arribat als cent anys; diuen que a Santanyí no n'hi ha arribat cap.

Ara —ens diu— sa gent torna vella aviat. En passa qualcuna que pareix que ja té es cent anys, i resulta

que jo l'hi guany de vint.

Ens acomiadam d'aquests dos padrins santanyiners i els desitjam que arribin als cent anys i molts més si Déu ho vol.

Andreu Ponç i Fullana.

MATADERO DE AVES

M. CABRER

C/. Estación, 44 -

ES LLOMBARDS

LA PEDRA DE SANTANYI: UNA EXPLICACIÓ GEOLOGICA DE LA SEVA FORMACIÓ.

per Joan J. Fornós i Astó
Dept. Geologia., Fac.
Ciències. Universitat de
Les Illes Balears.

La PEDRA DE SANTANYI, és una roca carbonatada formada per l'acumulació d'organismes fòssils marins que es troba principalment a la zona de la Marina de Llevant i que és anomenada així degut a les importants pedreres que hi ha en aquest terme, de les que s'extreu. Les pedreres que envolten la vila de Santanyi aporten un bon material per a la construcció, molt important dins de Mallorca. La PEDRA DE SANTANYI és una roca fàcil d'extreure de les pedreres i a la vegada molt senzilla de treballar, el que fa que sigui altament utilitzada, i sigui el principal material per a la construcció des de sempre utilitzat a Mallorca.

Aquesta importància que té la PEDRA DE SANTANYI dins de l'àmbit popular mallorquí fa sorprendre el fet que no hagi estat estudiada fins fa poc d'una forma exhaustiva i concreta pels geòlegs que han treballat a l'illa.

L'any 1834 un geòleg (francès) anomenat DE LA MARMORA obre camí a tota una sèrie de geòlegs gals que treballaran a Mallorca des de finals del segle XIX fins a la segona dècada del segle XX, culminant amb el treball de FALLOT, i que seran els que donaran les primeres bases que conformaran l'actual coneixement geològic de l'illa de Mallorca. A aquests geòlegs francesos seguiran els autors hispànics que aprofundiran en el coneixement de la geologia mallorquina, però sempre encara amb una geologia molt clàssica, pràcticament només descriptiva i fonamentalment estratigràfica d'acord amb els encara reduïts coneixements de la Geologia en general. Aquests estudis se centren en el cas que ens ocupa, la PEDRA DE SANTANYI, simplement en la seva descripció, localització dels afloraments amb una més o menys acurada cartografia l'estudi de la seva fauna principal. Aquests estudis dels autors hispànics se centren en l'obra de DARDER i molt especialment del

geòleg mallorquí GUILLEM COLOM.

Es en el nostre dies degut a l'avanç molt important d'alguns camps de la Geologia, especialment del geòleg mallorquí Guillem COLOM.

Es en els nostres dies degut a l'avanç molt important d'alguns camps de la Geografia, especialment en el nostre cas específic de la Sedimentologia, l'estudi de la PEDRA DE SANTANYI s'ha rellançat amb nous impetus que han permès un estudi molt més aprofundit i una nova (si es que n'hi havia hagut alguna) interpretació adequada als coneixements actuals).

La PEDRA DE SANTANYI es va formar en el període geològic que va des dels 10 als 12 milions d'anys anomenat Messinià, és a dir, en el Miocè superior que és a finals del Terciari. En els llibres i treballs antics, especialment en l'obra de COLOM, aquests materials es coneixen pel nom de Molasses del Vindobonià.

Actualment el terme molassa, té un altre tipus de significat geològic, totalment diferent del que representa la PEDRA DE SANTANYI.

La PEDRA DE SANTANYI està composta per calcarenites i calcisil·lites; són roques calcàrees compostes de grans tamany de sorra (entre 1 i 2 m/m) que s'han format en un ambient marí de plataforma soma. Estan formades per l'acumulació d'organismes calcaris, especialment mol·luscs (tan bivalus com gasterópodes) dins els diferents subambients d'aquesta plataforma. L'estudi detallat d'aquesta fauna, ens permet deduir que en el moment en que van viure, hi havia a l'illa un clima tropical, similar al que hi ha actualment a la zona de les Bahames, i per tant els ambients sedimentaris que podem trobar tot estudiant els sediments que conformen la PEDRA DE SANTANYI seran molt similars als que podem trobar actualment a les Bahames.

Així doncs, passarem a descriure els diferents tipus de roques presents i a estudiar-les fins arribar a interpretar l'ambient en el qual es van dipositar.

Aquesta unitat està dipositada damunt els sediments, corresponents a un ambient arrecifal, és a dir format per esculls.

Aquests sediments arrecifals estan fortament erosionats i karstificats, el que

vol dir que abans de que es dipositar la PEDRA DE SANTANYI, el nivell de la mar va descendir permetent així que es produís l'erosió dels esculls d'edat també miocena.

Es més tard, quan torna a elevar-se el nivell de la mar que es comencen a dipositar els primers nivells. Aquests, de mar més baix, corresponen a un ambient litoral poblat pels manglars (arbres que viuen en zona litoral amb les arrels dins de l'aigua marina) similar al que trobem actualment a mars tropicals. Estaríem doncs en una costa amb una exuberant vegetació, que progressaria damunt la mar, atrapen tot el sediment produït pels organismes calcaris que viuen dins d'aquest ambient, essent els més característics els mol·luscs nadadors tipus pectínids que circularien pels canals situats entre els manglars i les ostones que viurien aferrades a les arrels dels mateixos.

Aquests nivells en el registre fòssil i es tradueixen en unes capes lenticulars molt extenses formades pel calcarenites en les que s'observen encara els motllos de les arrels del mangle, juntament amb aquests nivells hi trobem petites capes d'argiles que corresponen a zones inundades ja de més a l'interior protegides de l'acció de la mar per la barrera que oferirien aquests manglars i on els únics sediments que s'hi dipositaren eren les argiles transportades per debils corrents d'aigües dolces procedents del continent i les closques d'organismes d'aigües dolces com ostràcodes i petits gasterópodes.

Però el nivell de la mar durant aquest període geològic del Messinià (12 m.a.) seguia pujant, quedant-se aquests nivells primer de mangle inundats, situant-se la línia de costa més terra endins i dipositant-se damunt dels primers manglars, nous sediments corresponents a un nivell de mar un poc més profund, però encara molt soma.

En aquest moment tendríem una plataforma molt soma amb pocs metres de profunditat d'aigua i amb unes algues molt agitada que permetrien la formació d'oolites.

Les oolites u ooids (nom degut a la seva semblança amb els ous de peix) són unes grans carbonatats amb una forma subesfèrica amb un tamany que oscil·la dels 0,5 als 2 m/m. de diàmetre. Consisteixen

en una sèrie de capes concèntriques formades per cristalls de CaCO_3 que creixen a partir d'un nucli que pot ésser de naturalesa molt variable (fragments d'algues calcàrees), de closques de foraminífers, grans de quars, etc.) Aquesta estructura concèntrica és el producte de la precipitació del carbonat càlcic per algues o bacteries desnitrificants al voltant d'aquest nucli.

Aquestes oolites conformen la major part dels components que s'exploten a les pedreres més importants, doncs són les que donen una roca molt més coherent i uniforme i més blanca, i per tant de bona qualitat per a la construcció. A part de les oolites, però, podem trobar tot tipus de copinyes pertanyents a animals marins, foraminífers i mol·luscs principalment.

Aquests materials dins d'aquesta agitada plataforma soma es disposen formant barreres submarines que van migrant per l'acció de les corrents, donant un paisatge submarí similar a un camp de dunes del desert.

Aquesta morfologia de barres submarines, fa que aquests donin zones més protegides de l'acció de les corrents i que en aquests punts tingui lloc el creixement sobre els sediments tapisos de cianobacteries que colonitzen el fons marí. La superposició d'aquests tapisos forma els denominats estromatòlits que es caracteritzen per una marcada laminació en forma de domos, i que a la roca fòssil es presenten intercalats amb els nivells oolítics que també presenten unes estructures de corrent molt característiques.

Un cop dipositada aquesta unitat es produeix un nou descens del nivell de la mar que produirà una recristal·lització dels nivells superiors dipositats.

Aquest descens del nivell de la mar i el ascens que li seguirà ja d'edat Pliocena (10 m.a.) marquen el límit d'aquesta unitat.

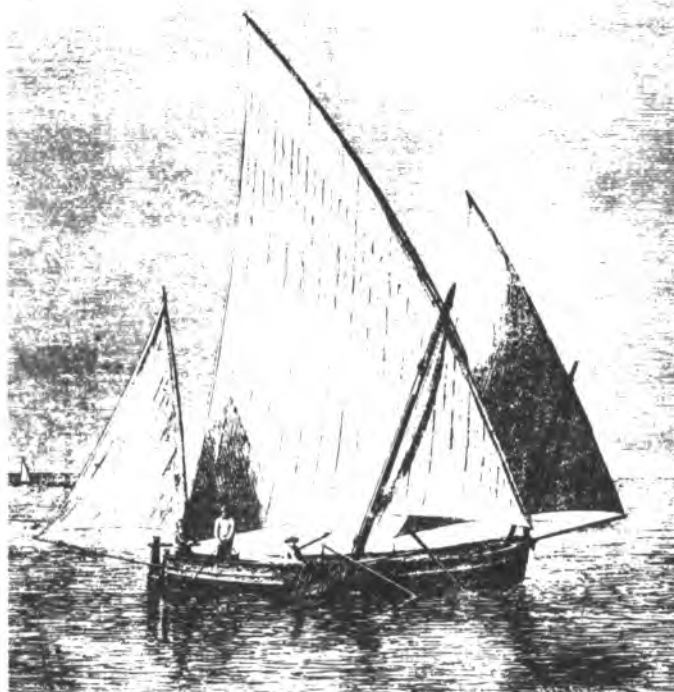
Així doncs, com a conclusió podem dir que la roca que es coneix a Mallorca com a PEDRA DE SANTANYI es va formar en un ambient de plataforma marina soma dins d'un mar de clima tropical. Es tracta d'una roca sedimentària formada majoritàriament per grans d'oolites, dins d'un conjunt de sediments que es van dipositar ara fa 10-12 milions d'anys.

L'ofici del pescar és dels més vells del món, ja que va conjunt amb la necessitat de l'home riberec de mantenir-se, com va també arrelada dins la mateixa naturalesa humana la crida de la mar, el navegar, comerciar, viatjar. Així, en aparença, ho fa avinent una famosa frase: "navigare necesse est, vivere non est necesse". I amb referència a la seva antiguitat, d'una manera un poc fantàstica, un vell tractat sobre comerç marítim, la dedueix amb aquestes paraules: "El ufo de la Navegación fue introducido luego que fe renovó el Mundo por el diluvio, y fue la causa la misma necesidad, y no fe halla Soberano, que la halla vedado, porque feria contra el Derecho Natural, y de las Gentes..."

Està clar que per pescar o navegar ens fa falta una barca, i d'una casta de barca és del que volia parlar una mica, en concret, de la més característica de les nostres Illes, el llaüt, modesta barca, encara que amb la noblesa de les més grans. Els que es veuen ara per les cales són ben garrits, semblants als originals, però no poden portar mai l'elegància que tenien els desapareguts llaüts a vela, valents i mariners, als que em vull referir.

Aquells llaüts, que al segle passat, i encara en aquest omplien de blancor les nostres costes, tot i que segles abans ja existissin, eren un tipus d'embarcació on es mesclaven l'estabilitat de les rabassudes naus dels primitius pobles mediterranis, i la velocitat de les lleugeres embarcacions nòrdiques. Era molt apareguda a les que es veien per la costa Oriental de la Mediterrània com podria esser la "sperona" de Malta, o també a les "paranzole" del Adriàtic, però més bé fidel a les fesomies dels vaixells de la Mar nostra. Així, com ells, portava una graciosa vela llatina; i en canvi, tenien la roda d'una altra manera, duent-la en el llaüt en vertical, a semblança de les nòrdiques, quan a la majoria de les barques i barcos que travessaven per aquests litorals se'ls perllongava molt per davant de la proa, al estil grec. Talment com la resta dels falutxos, el foc i el boupres eren d'influència nòrdica. Al mateix temps s'assemblaven al xabec dels corsaris d'Alger, amb els dos pals, les veles llatines, el pal major tombat

DEL LLAÜT...

Mal

«Llaüt pescador palangrer».

cap a proa, un boupres bastant llarg i un trinquet ample. De tota aquesta mescladissa d'arrels va néixer la nostra barca, ràpida, molt bona de maniobrar, i amb unes línies tan gracioses com les del xabec dels moros.

Es tractava d'una embarcació de poc tonatge (des d'una fins a cinquanta tones), segons l'ús que se li donàs. L'ormeig variava segons la seva grandària, podent arribar a dur, el més aparellat, un arbre de trinquet que, ajudat pel botalló, aguantava un floc anomenat pollacra; al mig s'alçava l'arbre mestre amb dues veles: la major i la pitxola; a popa hi havia l'arbre de mitjana, des d'on es desplegava la vela que rep el mateix nom. En aquest pal onejava la bandera de la marina mercant espanyola.

Segons a la finalitat a què es dedicàs, prenia les adjectivacions de llaüt pescador, llaüt fruiter, llaüt llagoster, llaüt palangrer, llaüt viatger, etc. Estaven per tant destinats a la pesca com al cabotatge.

L'Arxiduc, quan a la seva gran obra, tracta de la pesca a les Balears, no li queda més remei que parlar dels llaüts, que s'empren a totes les Illes, i així res-

pecte al que s'usa a Eivissa diu que són prou grossos, amb coberta a proa; la popa i a les bandes, quedant dret al mig, però poguent-se tapar per mitjà d'una escotilla. Anava aparellat amb un sol pal, i quan navegava amb bon vent s'hissava un foc petit entre el pal i la roda de proa. En quant als mallorquins les descriu com de poca màniga, però a la vegada, molt segurs a la mar. Els de la costa nord duen tres quilles per a què fossin més bons de treure. Els de la Badia de Palma solament en duen una. L'ormeig es componia de tres veles llargues de tall: floc, trinquet i mitjana. Els de l'illa de Menorca s'anomenaven també barquerols, havent-n'hi de moltes mides, pintats de verd amb una franja groga.

Pel que pertany als de càrrega, dedicats al cabotatge entre els ports de les Balears, el llevant espanyol i el sud de França, solien anar aparellats amb totes les veles, car eren els de més tonatge. Dins, acostumaven a dur a proa cambrots per a la tripulació, a popa la cambra i altres cambrots, damunt el carenat el llastre, que se separava de la càrrega

mitjançant una enremada.

Quina fusta usaven els mestres d'aixa per a construir els llaüts? La quilla es construïa d'alzina; la soleta d'ullastre, d'alzina o d'ametller; les costelles, les taules del forro i la coberta de pi del nord; les estameneres d'alzina; les vàgares d'alzina; les rodes i contrarodes d'alzina; les llates de coberta d'alzina i de faig. La popa havia de tenir els bords i mascarons ben fornits, amb la timonera i timó ben ferrats. A les escotilles i portalons les calefats-javen i embreaven per tal que no entràs gens d'aigua. Normalment els mestres d'aixa no es feien càrrec del ormeig: pals, antenes, vergues, mastelers, cables, caps i bossells, que anaven per compte de l'amo de la barca. Els pals i les antenes eren de bona fusta, quasi sempre de pi del nord, procurant que no tengués cap grop.

I els llaüts, o llaguts, amb tot el seu aparell, ajudats en la maniobra pels rem, emprenien les seves singlades per la mar Mediterrània, des de Palma, o Alcúdia, o Sóller, o Maó, o Eivissa, de cap a Barcelona, o Gandia, o Sta. Pola, o Marsella, o Certe.

I els més petits, amb no tant d'aparell, sortien de Cala Valldemossa, o de Cala Deyà, o de Cala Figuera, o de Porto Petro, cap a les pesqueres, de bon matí, i els mariners amb la fredor per damunt les galtes, bona gent i agrada, cantaven amb alegria, fins que a la sortida del Sol potser deixaven la feina i el més vell amb veu serena i desperta deia allò de "Déu te do bona llevada i a noltros bona jornada", resant després un Parenostre.

Amb això de l'invent dels motors van desaparèixer els llaüts amb veles, però no va desaparèixer l'esperit dels llaüts. No pot desaparèixer tan esvelta i agradable silueta.

Jaume Ferrando i Barceló
Juliol 1985

BIBLIOGRAFIA

- Diccionari Català-Valencià-Balear. Alcover-Moll.
- Les Balears: La pesca. Archiduque Luís Salvador.
- El Llaüt "Unión". J. Nicolau Bauzá.
- Veleros de todo el mundo. George Goldsmith-Carter.
- Reflexiones sobre el comercio marítimo.

EL MEU AMIC BISBE PLANAS

"Nos don Francesc Planas i Muntaner..." Aquestes eren les paraules que escoltàvem quan anàvem a noces i primer fou conèixer el nom del que havia de ser el bon amic que el bon amic mateix. Un temps, jo diria el temps preconiliar, el parlar, familiarment, amb un canonge o un bisbe tenia les seves dificultats, molt de guants blancs, molta reverència, molt d'honor. Ara les coses han mudat i, tal volta, resulta més enredós parlar amb un vicari o un rector que amb el mateix bisbe.

Amb el senyor Francesc Planas, quan era Vicari General, per un casual coincidírem a la residència del corets de Lluç, Loma, 5, Madrid, a principis dels anys cinquanta. El motiu de l'estada del senyor Planas era assistir a una Setmana bíblica. També hi era present el Pare Miquel Ollers, coret. Amb ells dos, tirats de sotana i capa, com s'estilava llavors, visitàrem Toledo, juntament amb en Rafel Ferrer Massanet. Era la meua primera visita a Toledo, el meu primer entusiasme directe per El Greco, la seva pintura, la seva casa, més que pels grans monuments. Fou l'inici de continuades visites a la sempre antiga i sempre nova ciutat castellana. A la Plaza de Zocodover, on dinàrem, el senyor Planas comprà una capsa de massapà per a la seva germana. Les con-

El Bisbe Planes consagrant l'altar major de s'Alqueria Blanca

verses foren interessants i cultes i es perllongaren a la residència, on, un canvi de temps em produí unes maleïtes angines i el senyor Planas em feia companyia i, a vegades, comentava aspectes de la Bíblia i, per altra banda, l'enginy de "Camino". No crec que el Vicari General fos de l'Opus. Després a Mallorca ens veiem molt espaiadament. A Santanyí predicà quan la benedicció de la reforma de l'orgue el dia de Sant Jaume de 1957, Consagrà l'altar major de l'església de S'Alqueria Blanca quan era bisbe d'Eivissa, el 21 de maig de 1972 i el dia de la

Puríssima del mateix any, quan el retorn de la primitiva imatge de Nostra Dona de Consolació al seu casal de muntanya, celebrà missa solemne amb sermó a Santanyí i va dir unes paraules al santuari. El 12 d'agost del 1973 bené l'església de Santa Maria del Mar de Cala d'Or. Quan el seu definitiu encoratge a Ciutat, a "ses Hermanitas" ens trobàvem sovint pel carrer de Sant Miquel i fèiem la xerradeta. Un dia em comentà que s'acalava per agafar un segell de correus de terra i ho feia amb mires missionals. Dos dies abans de la seva mort ens havíem

escomès per la via habitual. Em digué que havia estat hospitalitzat però que dins pocs dies Don Teodor volia que celebràs les noces d'argent de bisbe d'Eivissa, a la Seu. No foren noces d'argent sinó noces amb la mort. El bisbe Planas moria dia 16 de juny. A la Seu, curulla d'amics i curiosos, cinc bisbes, més d'un centenar de clergues, fou el funeral, en llatí i català i familiar, i l'enterrament a la capella del Santíssim, a la vora del bisbe Enciso, que el feu bisbe. Descansi en pau don Francesc Planas, bisbe i amic.

Miquel Pons.

CALA FIGUERA

Maragdes i blau turqueses
Crestalls clarianes d'or
Calma, silenci o remor
Coves i roques feses

A dins placèvol canal
Velles cases s'hi retraren
barquestes dancen i dancen
en dia de temporal

Aquells pins mig revinclats
Roques pelades austeres
Dues belles torrenteres
Furienta o calmosa mar

A les nits de lluna clara
A redols ben negra mar
Espiga d'or bé s'allarga
un la voldria agafar

Figuera Cala Figuera
A tot temps tu brostaràs
I ajaguda dormiràs
I a tota gent mostraràs
Ta blau-verda esponera

Cala Figuera cel blau
Velles torres esbucades
Ravells i mates cansades
De pregonar tanta pau.
Santanyí, 6 Maig 1980
Jaume Serra.

ES PONTAS.

Mescla ni ciment armat
Aixecaren lo gegant
Qui segles i segles roman
Dins blava mar allargat.

Les Sirenes lo bastiren
Amb manats de cabellam
Dançant i fent noble eixam
De morenor lo tenyiren

Una cama té el Ponent
Son ull a dues parts mira
l'altra cama té a l'Orient
l'illa a Africa vigila

Garlandes i gentils naus
Neptú un temps s'hi
passejava
Galatea festejava
Amb milers de mantells

L'alba un matí clarejava
Quan dos bells adolescents
Amb mata i fulls ben olents
Son cos d'amor coronaven

Ferradura trabucada
Que pegàs hi va deixar
Quan ferit la sang vessava
I amb forta coça pegada
Totes les fonts destravava
I van a morir a mar
De la Mallorca daurada

L'altre dia un pastoret
I alhora bon nadador
A son cim fina cançó
Brodava amb flabiolet
Santanyí, 7 Maig 1980
Jaume Serra.

blaus

FESTA PER MONDRAGO

Dins els actes programats per la reevindicació de la no urbanització de Mondragó, organitzats pels "Amics de Mondragó" i GOB, el dia 29 de juny l'escriptor santanyiner Blai Bonet donà una conferència al santuari de Consolació, amb el títol: "Què és la naturaleza, quina és la naturaleza de l'home?" Hi assistí un considerable nombre de públic, qui seguí interessadament la xerrada.

Dins les mateixes celebracions el dia 5 de juliol s'inaugurà a la Casa de Cultura de "La Caixa" l'exposició "Mondragó vista i paraula". Participant-hi més de vint poetes mallorquins, molts d'ells santanyiners, i serigrafies de sis artistes. L'èxit de públic fou gran.

A la sessió inaugural alguns dels poetes hi estigueren presents, llegint els seus poemes.

L'endemà a les sis de la tarda hi hagué una concentració a dalt de la Plaça Major, amb la participació del GOB, "Amics de Mon-

dragó" i representants dels partits polítics regionalistes d'esquerra. Baixant la plaça amb pancartes al·lusives a la urbanització es concentraren davant l'Ajuntament per lliurar-los-hi tres arbres i llegiren un comunicat que en principi provocà una mica de polèmica per part d'un reduït grup d'espectadors, que ràpidament s'esvaí seguint el curs del programa. Es contabilitzaren uns 160 persones.

A continuació els manifestants es dirigiren cap a la platja de S'Amarador ocupant-la pacíficament, participant animadament de la festa musical en la que intervingueren "Joan Toni i Maria Antònia", Ordi Broix, Andreu Galmés i Passatems. En tot moment la festa tengué visitants que anaven i venien. Els assistents es contabilitzaren en un moment determinat en uns 500. Cal destacar el caràcter pacífic i faraternal que tengué en tot moment.

Estiu

Han florit les hortències i som viu
i el manicomi de les platges
el sol calciga balbs i mamellons.
Un xaloc enrarit, una ressaça d'afanys
i d'estultícia, un declivi de cervells
i de cugules
s'entrelluca per l'inerm,
gens entrebancada farsa
de l'esbarjo i els windsurfs.
Se que el sojorn universal,
la moratòria, la candorosa desídia
dels cors i l'intel·lecte
s'esveirà amb l'estiu
amb el darrer vaixell,
amb les darreres natges,
amb la flaire sensual
i bronzejada
de les belleses nòrdiques.
Llavors potser ens n'adonem
que l'existència, que fer d'home,
és una feina tan senzilla
com fer esberles, brots de pi,
o embabar-se, mèlic ociós, amb les gavines,
que basta saber morir, dir lentament
si senyor com tothom
a vuit hores cada dia.

Antoni Vidal

De nissaga i tendrums, sóc grec amb sol i pobrea de
pillastres.

En mi Grècia, expressada a Mondragó
des de la preguntera original pregunta:
¿No t'és passat, qualche pic, veure una flor
de foravila, no saber-ne si ha per nom "capblau",
"comtell"

"ravenissa", "sordonaia", "olivarda", "vidauba",
"amor de l'home" que també ha el nom de corre-corre...
i justament per mor de no saber-ne el nom,
aquella flor d'anònim roman per a tu convertida
en la flor que sempre seguit et mana de pensar-hi?
i de remugar-hi sense aturall,
fins a rebarдонir en tu una flor heràldica?

Aquesta és la Grècia, que sempre voldré ser;
Grècia en Mallorques, on el teixos de Galatzó
defensen i relliguen el teix en el teixos
del Pujol verd de l'Aqueria Blanca.

Just per amor,
just per amor al teix que fa caminar teixos,
per amor de teix en el teix,
que és teix just per amor al teix
i just per amor
de teix

Blai Bonet

Ona. Peix. Pi
De sota la fullaraca
treim formigues i bolets.
Polles d'aigua. Canyes. Pi.
Serra, joguina perfecta
de banal temps innocent.
Clots. Ponts. Pous.
Tantàtics castells. Rics
El meu cos alena,
transpúa algues,
un subtil aroma verdenc.
Nus al coll. Satisfacció.

Llorenç Rigo

Fraternitat de l'ànima

Quan la magrana tendral
plena de robins s'esberla
i la tardor és una perla
de la vida, essencial,
més val ésser lliberal
i compartir la gaubança;
que és trist morir d'enyorança
i vessar l'aigua per terra,
i amb seny podem dur la gerra
ben plena i ansa per ansa.

Miquel Bota
Pollença. Pau

SAL I XEIXA

CALA CONCEBENT-ME

Per sentir-te dins mi
sols cal obrir la consciència,
immobilitzar-me
i deixar fluir els teus flaires
Jo endins
cap al nivell de l'ànima

Perpetuat el devenir
m'inundes gradualment
dels tints inesborrables
—blau mar-cel blanc cel-sorra verd pi-mar—
engendrant-te Tu dins Mi
volent-me Jo dins Tu

Des d'ara
entre Tu i l'Horitzó
Ma Solitud
serva intactes els matissos

A. Servermas, Cala Figuera
Juny 85

Ets tan vella
MONDRAGO
com vell el temps que passa
Gota a gota, eixugant l'arena
de la platja
Més que els arbres
MONDRAGO
Com la llum ombrívola les guixes de l'aire
acaricien

l'horabaixa

MONDRAGO
tens la sang tan calenta
que a l'hivern espalma, pedra i aigua
i rebenta.
a l'estiu
MONDRAGO
ens arenes els peus de passes
curtes, i ens fas sentir que som vius
i dansaires

i tots plens

de goig déstels ballant
MONDRAGO
(sembla sempre el primer pic) al vent
de la mar

Desiara un albelló floreix
aiguasiment
i fa de tu un simple panorama
que encolleig
i ens espanta.

un instant
MONDRAGO
per paga també
atura, al mig de l'immensitat
de l'ALE

que
l'aire i l'aigua.

Guillem Oliver, 85

Viatger, atura't al lllindar del bosc,
allà on la geneta corre, el caragol s'arrossega,
l'àguila vigila.

Despulla't de planys i espolsa't de les mans
la febre i el neguit.

Llavors, camina amb peu nu per on esclata
la jonguera i brilla el sol damunt l'estany,
camina per on bull l'arena i s'alça el blau
i en dinsa't a l'aigua clara de l'estiu.

Llavors, mira al cel i crida: "Tot això,
podria marcir-se?" Tanca els punys
i escolta la veu pregonera del Planeta.

Hilari de Cara i Casaber
Es Llobards

Paisatge per a violoncel
Angels i flautes
acomien el turment de l'aire.
Cinials de la por s'encenen d'ombra
a les capelles de la tarda.
Pal·lidíssims tambors
desvetlen llunyanies corgelades.
Broda que broda roses de coral.
la platja
assutezenes tremola, vells crepuscles
i una amor ofegada.
Pel cel de Mondragó
floreixen lentes alimares.
Canten
dalt de la teva mort els meus ocells.
com a una branca.

Josep Maria Llompart
De "Poemes de Mondragó". 1961

HOMENATGE ALS NOSTRES MAJORS

El passat diumenge dia
30 de Juny, dins els ac-
tes commemoratius del
50è. aniversari de la Caixa
a Santanyí, amb la col·la-
boració de l'Ajuntament i
l'Associació "d'Amas de Ca-
sa", es celebrà l'anunciat
homenatge als nostres
majors octogenaris.

A l'horabaixa, uns no-
ranta majors, entre ho-
mes i dones, amb els seus
acompanyants es concen-
traren davant la Casa Consis-
torial.

Devers les set, d'una
manera ordenada pujaren
la Plaça formant una vistosa
comitiva, mentre la banda
de música situada davant
Ca Sa Madona Maria Peri-
co, interpretava el seu re-
pertori, tot dirigint-se a
l'Església per assistir a la
missa que fou celebrada pel
Rector Bartomeu Ramis. La
Coral Sant Andreu interpe-
tà diverses composicions.
A l'orgue, en Mateu Oli-
ver, entre d'altres, interpre-
tà un fragment de la Balan-
guera, molt escaient en
aquest cas.

A la sortida fou servit
un bon berenar a tots els
vells i acompanyants ser-
vint-los en taula les "Amas
de Casa".

El delegat de la Caixa
a Santanyí, D. Manolo Gó-
mis, dirigí la paraula a tots
els assistents per agrair la
col·laboració de totes les
institucions que prengueren
part en l'acte.

Durant el refrigeri, el

nostre grup de balls ma-
llorquins "Ordi Broix",
obsequià a tots els assis-
tents amb el seu escollit
repertori, demostrant una
vegada més la seva const-
tant superació.

A més dels octogenaris
del poble, assistiren en repre-
sentació dels de la seva lo-
calitat, els de més edat de
Es Llobards. S'Alqueria
Blanca i Calonge.

Tots els actes foren pre-
sidits per les nostres pri-
meres autoritats.

Enhorabona a tots
organitzadors i homenat-
jats.

El passat dia 5 va tenir
lloc la inauguració d'un
nou bar a la vila, batejat
amb el nom de "BRISAS".
Efectivament el nom
correspon a l'ambientació
un tant tropical del local.

Des d'aquí els desitjam
tota mena d'èxits i llarga
vida.

Els dies 12 i 13 la
platja de s'Amarador
fou escenari de sessions de
fotografia per promocionar
prendes de vestir estiu-
enques, sobretot "biqui-
nis", per un equip de
models angleses, fotògraf i
altres ajudants.

Es d'esperar que la be-
llesa de la platja quedi re-
flexada una vegada més a les
revistes estrangeres.

FESTES DE SANT JAUME SANTANYI 1985

PROGRAMACIO D'ACTES

DIVENDRES dia 19

- A les 22 Pregó de les Festes de Sant Jaume 1985 per Antoni Vidal i Ferrando, historiador, i concert per la "Coral Sant Andreu" a l'Església Parroquial

DISSABTE dia 20

- A les 17 FUTBOLET al Camp Municipal de Deports, disputant-se els següents partits:
Santanyí - Campos (benjamins)
Santanyí - Sant Alfons de Felanitx (alevins)
Santanyí - Sant Alfons de Felanitx (pre-infantils)
Santanyí - Lluçmajor (seniors)
A les 20,30 Inauguració a la Casa de Cultura del VIII è. Certamen de Pintura i Dibuix "Vila de Santanyí" i entrega de premis.
A les 23 Berbena amb: SARA MONTIEL, R.H. - AQUA VITAE, i MACAO.

DIUMENGE dia 21

- A les 11 "Autocrós", al Camí d'es Pou
A les 17 "Atletisme" al Camp de Deports de l'Escola Pública, i semimaraton popular, voltant per les quatre creus
A les 22 Va. Mostra de Balls Populars al Camp de Deports, amb la participació de: CANTIGAS E FRORES, de Galicia, S'ESTOL D'ES GERRICO de Felanitx i ORDI BORIX, de Santanyí.

DILLUNS dia 22

- A les 18 Primer Campionat local de Natació, a les Piscines Municipals.

DIMARTS dia 23

- A les 17,30 Corregudes de cintes
A les 18,30 Concurs de dibuix per al·lots de tercer a setè d'EGB
A les 20 Cercaviles a càrrec del grup "Escarabat Bum-bum" d'Alaior (Menorca) per les places i carrers de la Vila
A les 22 Gran espectacle teatral "Nit de Foc" per l'agrupació "Escarabat Bum-bum", a la Plaça.

DIMECRES dia 24

- A les 17 Sortida de dimonis i caparrots, acompanyats pels xeremiers
A les 18 Corregudes de joies i jocs per als nins, organitzat pel Club d'Esplai

- A les 20,30 Inauguració, a la Casa de Cultura de "La Caixa" de l'exposició de Pintura i Escultura d'artistes locals

- A les 22 Concert per la Banda Municipal de Música, dirigida per Jordi Rosselló, a la Plaça.

- A les 23 Berbena amb: Juan Pardo, Taxi, Orquestra Lluís Rovira i Crescendo

DIJOUS DIA 25 FESTIVITAT DE SANT JAUME

- A les 9 Amollada de coets

- A les 10 Albada per les places i carrers de la Vila per la Banda de Música

- A les 10,30 Descobriment de l'escut de la vila a la façana de Santanyí de la Casa de Cultura

- A les 11 Missa solemne. Pedicà el Dr. Josep Amengual Batle, M. SS. CC., Professor del Centre d'Estudis Teològics.

- A les 12 Inauguració oficial del "Lloc Permanent de Primers Auxilis de la Creu Roja"

- A les 12,15 Inauguració del Camp de Deports de l'Escola Pública

- A les 12,30 Entrega dels premis del II Concurs de Narrativa "Vila de Santanyí" i refresc per a tothom, a les porxades de l'Escola Pública

- A les 16,30 "Jinkama" per als nins i nines, a la Plaça, organitzat pel Club d'Esplai

- A les 18,30 Partit de futbol entre el C.D. Santanyí i el C.D. Cala d'Or

- A les 22 Teatre: "Bon viure i treballar no pot durar" de Catalina Rigo Estelrich, pel grup "Pou del Rei" de S'Alqueria Blanca.
Amollada de focs artificials

DISSABTE DIA 27

- A les 16 Gran tirada a coloms, organitzada per la Societat Local de Caçadors

- A les 18 Basquet, al Camp de Deports. Es disputaran els següents partits
Santanyí - Reina Sofia de S'Horta (femení)
Santanyí - Campos (masculí)
Santanyí - Cala Figuera (veterans)

DIUMENGE dia 28

- A les 10 Recorregut incògnit
A les 17,30 Concurs Hípic al Camp de Ca'n Coloma
A les 18,30 Marxa cicloturística, patrocinada per la Caixa de Balears "Sa Nostra"

INFORMACIO LOCAL

El passat dia 29 de juny, i coincidint amb la festa de Sant Pere, tingué lloc a Cala Figuera el retorn de la imatge d'aquest sant, patró dels mariners.

Es cosa sabuda que aquesta estàtua va pertànyer al primitiu oratori de la Cala, i que més tard fou col·locada a Consolació. Ara convenientment netejada per l'escultor Miquel Ferrer es troba a l'església de Cala Figuera.

Els actes es desenvoluparen de la següent manera:

A les 19,30 les autoritats locals, junta de l'Associació de veïns, banda de música municipal i públic, reberen la imatge al començament del carrer Francesc Bernareggi, seguint a continuació cap a l'església.

A l'entreforc del carrer Bernareggi i Verge del Carme s'hi afegiren les persones enllà reunides; arribant a l'església tal quantitat de gent, que aquesta s'omplí per complet.

Els mariners foren els encarregats de baixar de la carrossa la imatge del sant, i la depositaren sobre una peana, dissenyada per N'Andreu Ponç i realitzada per n'Antoni Vidal i Miquel Ferrer. Per decisió de la comissió d'art i cultura del Consell Parroquial l'emplaçament escollit fou un dels laterals interior de l'església.

A continuació es celebrà la Missa. El grup santanyiner ORDI BROIX ballà l'Oferta, i foren oferits diversos productes de la mar per mans de mariners, representants de l'hoteleria, Associació de Veïns, etc.

A la sortida s'obsequià als assistents amb un berenar molt saborós.

canalització de les aigües brutes de Cala Figuera.

Sembla que el projecte no és del gust de tothom, donc hi ha habitants a favor i en contra; uns perquè consideren excessiu el cost i el manteniment i altres perquè no creuen oportú que les aigües residuals vagin a parar al mar mitjançant un emissari.

Ja que parlem de sanejaments direm que la Conse-

lleria corresponent ha iniciat un pla de neteja destinat a conservar les platges i costes de Mallorca en condicions òptimes de netedat, exhortant als propietaris d'embarcacions i demés que observin les normes donades per tal d'aconseguir una imatge de civisme i educació, i contribuir a la no contaminació de les nostres aigües.

El músic santanyiner Andreu Bennassar fou distinguit amb un premi concedit per l'Associació NUREDDUNA, a l'Hotel Palas Atenea.

INNOVACIONS AL SERVEI DE CORREUS.

El servei de Correus de la nostra zona han sofert una important reforma, tant pel que fa referència als mit-

PROJECTE DE SANEJAMENT A CALA FIGUERA.

Aquests dies s'està treballant en el projecte de la

jans humans o de personal com pel que es refereix a les noves instal·lacions.

El que serà la nova oficina de Santanyí veim com dia a dia es van avançant les obres, amb un canci radical del que era el local abans. També a Cala d'Or, l'edifici que l'Ajuntament fa com a Centre Cívic ja té pràcticament acabada la part que serà destinada a Oficina de Correus.

Per altra part el personal que presta servei a Correus ha estat augmentat, a Santanyí dues al·lots faran feina durant tot l'estiu i a Cala d'Or, a més del funcionari que des de fa uns anys atén l'oficina

tècnica de temporada, aquest estiu també conta amb el reforç de dues al·lots. Pareix que a poc a poc s'aniran posant remei a la deficiència de personal que sofria la zona, recordem que el que ara fan cinc persones a Cala d'Or fa un parell d'anys que ho havia de fer una sola persona, encara que alguns dels serveis eren restringits.

LA CASA DE LA MAR.

Ja s'han començades les obres per la construcció de la que serà "La Casa de la Mar", a un solar adjunt al Camp d'Esports. Gràcies a les gestions de l'Ajunta-

ment, a Santanyí tindrem aquesta institució, que consta de dues parts principals: La primera ve a ser l'obra social de l'Institut Social de la Marina, que contarà amb Sala de joc, Biblioteca, Oficines. Local per a cafeteria i d'altres tot destinat als pescadors i pensionistes de la marina. L'altre part, destinada a tothom en general serà un ambulatori amb tots els serveis d'un ambulatori de primera categoria: laboratori, sala de cures, anàlisis, despatxos, per la consulta de diversos especialistes, etc.

Segons ens ha informat l'arquitecte tècnic de les obres don Xavier Roig, es-

tà previst que les obres estiguin acabades per Pasqua de l'any que ve. També ens ha dit que l'extensió que es construeix és de 600 metres quadrats a la planta baixa i 200 al primer pis. El pressupost està entre els 30 i els 35 milions de pesetes.

MOLTS D'ANYS "SOLLER".

El passat dia 11 de juliol el setmanari SOLLER va complir cent anys. "Sal i Xeixa" s'uneix cordialment a l'aniversari del col·lega solleric i li desitja molts d'anys d'existència.

SAL I XEIXA

NUMERO EXTRAORDINARI 28 PAGINES

AVANÇ DEL PROGRAMA DE LES FESTES DEDICADES A SANT ROC

-Diumenge dia 11.-Home-natge als majors de vuitanta anys, que són en total quaranta-sis. A les 9,45 arribada a S'Alqueria de la Banda Municipal. A les 10 missa a la Parròquia i a continuació berenar.

A les 21,30 escenificació de la comèdia "Veïnats veïnadegen" per un grup de Manacor.

-Dimecres dia 14.-Verbena amb els conjunts Acuaris i Miami.

-Dijous dia 16.-A les 10 tirada de coloms i entrega de trofeus als guanyadors.

A les 21,30.-Revetla amb cants de cançons

antigues i glosats si Déu ho vol.

-Divendres dia 16.-A les 8,30 cercaviles amb les xeremies i dimonis.

A les 10,30, missa solemne i a la sortida la tradicional dansada d'es batle. Seguidament a la Plaça de Sant Josep refresc per a tothom. A continuació corregudes i altres entreteniments. Horabaixa corregudes de cintes i festa per a tots els nins amb l'actuació d'un màgic i dos pallasos. El vespre, a S'Era Vella estrena d'una nova comèdia original de Catalina Rigo Estelrich pel grup "Pou del

Rei".

-Diumenge dia 18.-Partit de futbol entre el C.D. Alqueria i C.D. Cala d'Or. Al final entrega de trofeus als competidors.

NOTA: Posat que encara manquen molts de dies per a la festa de Sant Roc aquest avanç de programació d'actes es pot veure modificat i enriquit amb alguns actes.

NOU MINISTRE MALLORQUÍ

"Sal i xeixa" saluda al nou ministre mallorquí Fèlix Pons Irazazabal i li desitja molta de sort com a responsable de la cartera d'Extensió Territorial.

STUDIUM, Cor de Cambra Dissabte, 6 de Juliol, 21'30 hores - Església Parroquial de Deià •

McKENZIE-WARE DUO, clarinet i piano Dissabte, 13 de Juliol, 21'30 hores - Sala de Música, Son Marroig •

GUNDEL DECKERT, piano sol Dissabte, 20 de Juliol, 21'30 hores - Sala de Música, Son Marroig •

WALTER SCHMIDT, bariton, GUNDEL DECKERT, piano Dimecres 24 de Juliol, 21'30 hores

Sala de Música, Son Marroig •

Festival de Deià

Juliol-Agost 85

CARL MANSKER, piano, VAL KEOGH, flauta,

STEPHANIE SHEPARD, mezzo soprano Dissabte 27 de Juliol, 21'30 hores

Sala de Música, Son Marroig •

JORDI CAMELL i ILARI, piano sol Dissabte 3 d'Agost, 21'30 hores - Sala de Música, Son Marroig •

TRIO FLORESTAN, Dissabte, 10 d'Agost, 21'30 hores - Sala de Música, Son Marroig •

CARINA MORA, soprano, KONRAD VON ABEL, piano Dissabte 17 d'Agost, 21'30 hores

Sala de Música, Son Marroig •

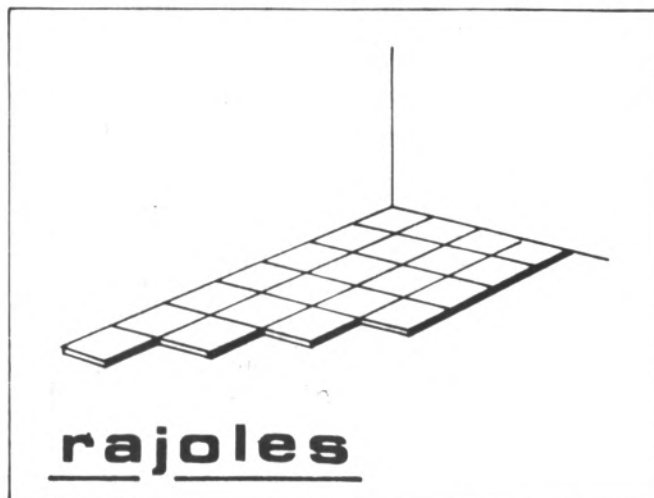
SUZANNE BRADBURY, piano Dissabte 24 d'Agost, 21'30 hores - Sala de Música, Son Marroig •

TRIO AMERICANS IN PARIS Dissabte 31 d'Agost, 21'30 hores - Sala de Música, Son Marroig •

LLORENÇ PERELLO MATERIALS DE PICAPEDRER

Carrer de
Fra Romeu Burguera, 24
Telèfon: 65 38 04
SANTANYI

DISTRIBUIDOR DE FIBRATUBO
CIMENT - BOVEDILLES **TUBS DE PLASTIC**
EINES I UTILLATGES PROPIS DE L'OFICI
PINTURES I ALTRES MATERIALS
VISITAU-MOS I COMPARAU PREUS
EXPOSICIO DE RAJOLES I VENDA EN EL MAGATZEM

SOLUCIONS ALS PASSATEMPES

María del Mar Pons.

MOTS ENCREUATS.

Horizontals:

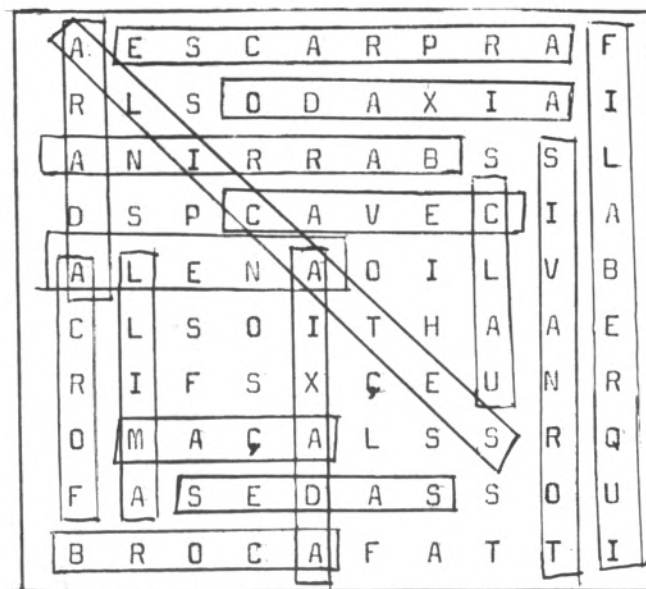
- 1.- Carles. Opac.
- 2.- Aliar. M.
- 3.- Do. N. Mà. A.P.
- 4.- Estiu. Ralla.
- 5.- Ralm. Ungles.
- 6.- N. Tassar. C.
- 7.- E. Eco. UaP. D.
- 8.- Real. C. Dóna.
- 9.- Aclimatar. I.
- 10.- E. Ame. En.
- 11.- Sis. Raure. A.

Verticals.

- 1.- Cadernera. S.
- 2.- Alosa. Ec. I.
- 3.- Ri. Titelles.
- 4.- Lanímac. I.
- 5.- Er. U. Só. Mar.
- 6.- S. M. Ut. Cama
- 7.- Arnau. Teu.
- 8.- O. Agrada. R.
- 9.- Pmall. Por. E.
- 10.- A. Lec. N.E.
- 11.- C. Pas. Diana.

SOPA DE LLETRES.

Alicates.
Càvec.
Barrina.
Broca.
Tornavís.
Alena.
Maça
Força
Aixada
Arada
Filaberquí
Escarpra
Aixadó
Llima
Clau
Sedàs.

VOLTA A MALLORCA, ORGANITZADA PEL GOVERN BALEAR, PER A ESTUDIAR L'URBANISME DE LA COSTA MALLORQUINA

Els dies 17 i 18 de Juny, es va fer una volta a Mallorca, organitzada pel Govern Balear, concretament, per les Conselleries d'Obres Públiques, Ordenació del Territori i Turisme, per a estudiar d'aprop l'urbanisme de la costa mallorquina, i establir el camí a seguir en el futur en matèria d'urbanisme i de turisme.

Les autoritats presents van ser: Jaume Cladera, Conseller de Turisme, Jeroni Sáiz, Conseller d'Ordenació del Territori, Miquel Angel Llauger, Director d'Obres Públiques, el Director de INESE, Miquel Angel Borràs i el de SECONA, Mateu Perelló, acompanyats de tècnics, i membres del gabinet de premsa de la Comunitat Autònoma.

Com a convidats del Govern Autònom, hi vam participar, tots els

mitjans de comunicació, els quatre diaris de Ciutat, ràdios, la TV-Balear, i Edicions Manacor S.A., com a representants de la Premsa Forana de Mallorca.

La volta a Mallorca es va dividir en dues jornades, la primera des de la badia de Ciutat a la d'Alcúdia, passant per la zona de Llevant, i la segona, des del port d'Alcúdia fins a la badia de Ciutat per la zona de ponent i la Serra de Tramuntana.

A aquesta volta a Mallorca, es van fer quatre sessions de treball, a la que es van discutir i presentar a la premsa, quatre estudis o dossiers, que us adjuntam, el primer és el "pla director de ports esportius de Balears", el segon "Arees a protegir a Balears", el tercer "línies generals per a l'elaboració dels futurs plans directors de zones turístiques i d'ordenació del litoral" i el quart, és el "Pla de sanejament dels nuclis costers".

Sebastiana Carbonell

PREMIS PREMSA FORANA

En el dia de la data, a les 5,45 del capvespre, reunint el jurat qualificador de la segona edició dels Premis "Associació de la Premsa Forana de Mallorca", integrat pels senyors: Josep Melià i Pericàs, Josep A. Grimalt i Gomila, Andreu Ferret i Sobral, i Gaspar Sabater i Vives, aquest darrer en qualitat de secretari sense vot, acorden emetre el següent:

VEREDICTE

1r. Premi de 30.000 pessetes a la sèrie de tres articles presentats sota el pseudònim de Carmina Burana i publicats a la revista "Pòrtula".

2on. Premi de 30.000 pessetes a la sèrie d'articles presentats per Miquel Mut Puigserver i Miquel Mut Fullana, publicats a la revista "Llucmajor".

3r. Premi de 30.000

pessetes a la sèrie d'articles presentats sota el pseudònim de Ramon Turmeda, publicats al setmanari "Felanitx".

4rt. El premi d'honor, consistent en una escultura d'En Pere Pujol s'adjudicà a la sèrie presentada sota el pseudònim "Carmina Burana".

5è.-El jurat vol fer constar el nivell general de dignitat que han assolit els treballs presentats, que ha fet difícil la selecció dels treballs premiats, seguits molt de prop en qualitat per altres que no han pogut ésser premiats.

I perquè així consti, s'estén l'acta present, signada dia 4 de juliol de 1985.

A la concessió dels premis que va tenir lloc a Felanitx, "Sal i Xeix" hi fou present.

CLUB DE VIDEO

AMIGOS

VHS - BETA

Calle Ferrereta, 4 - SANTANYI

CALONGE

Fa uns dies que ha sortit publicat el llibret que conté la totalitat dels glosats que participaren en el III CONCURS DE GLOSES celebrat amb motiu de les Festes de Sant Miquel de l'any passat.

Al programa que emiteix Radio Balear d'Inca "Temps de glosar", varen dedicar un programa complet a comentar i llegir el nostre llibre, abans esmentat.

Com quasi tots els calongins saben el guanyador del primer premi local va esser en Jaume Julià de Ca'n Frare, creim que aquest fet mereix dedicar-l'hi una atenció, però vist que el glosat amb el qual en Jaume va guanyar ja ha estat publicat l'hi hem demanat que en fes un aposta per publicar "Sal i Xeixa".

El glosat que ens ha duit, està ple de bon humor i de sana picardia. En Jaume no vol escandalitzar a ningú sinó divertir-nos un poc i refrescar un poc aquest estiu tan calorós:

EN TOFOL I EN MAXIM de Jaume Julià

Tòfol.-Uep! Màxim, i com te va?

com així avui per aquí? jo amb sa calor que fa sols no gosava sortir.

Màxim.-Ja ho veus, he de caminar

i avui venc a veure't i així camin un poquet per ses cames estirar, ja en tenc una que no va se veu que he tornat

vellet.

T.-Es que tot ha canviat i noltros anam per envant es camp ara ja no treu tant

i molts l'han abandonat. M.-Ara qui vol fer doblers va a sa vorera de mar perquè aquests estrangers en duen molts per gastar.

T.-Ja que parlam de voreres ara m'hi has fet pensar, Es ver que hi ha estrangeres que mostren ses redoneres per sa vorera de mar?

M.-Jo també he sentit dir i això ho hem de comprovar ja te pots preparar i en voler podrem partir.

T.-Caminades no en puc fer però tenc una "moteta" i crec que fer una volteta mos podria caure bé.

M.-Avui no fa molt de vent

i podré manar es "motoret" però jo no som com es

jovent

que desiera l'aixeca dret.

T.-Ja fa temps que vaig

passar

amb carretó per aquí per cercar fenoll marí per llavors envinagar.

M.-Jo també que hi som

estat

i ben molt que m'agradava i llavors el me manjava amb un bon plat de cuinat.

T.-Amb moto no fa calor i si un va per sa vorera...

jo per mi ja sent olor d'aquest oli d'estrangera M.-M'hos hi podrem acostar

i treurem es gat d'es sac i si mos pega un atac es metge mos curarà.

T.-Recorant mil punyetes! quina estesa que n'hi ha

si un les volgués contar serien moltes dotzenes.

M.-Tòfol, estic estorat ell n'hi ha com un amut si es rector no hagués

predicat

jo no ho hauria cregut.

T.-Si en això ho haguéssim

vist

quaranta-cinc anys ençà!

però ara és un poc trist només podrer-ho mirar.

M.-Aquella cama tant

sorrera

que no volia caminar la me sent més falaguera deu esser s'aire de la mar.

T.-Ja nos ne podrem anar no hi ha gaire més que veure ara veig que ho podrem

creure

el que mos varen contar.

M.-També veig que no és

cap doi

lo que haviem sentit dir jo que quan era fadrí

no havia vist ni un jonoll i avui quasi hem vist fonoll i no dic fonoll marí.

T.-Mira ara en que he pensat i és que pens amb unes coses jo només he vistes dones home cap n'he reparat.

M.-Es que no t'hi has fixat només veus lo que et convé jo amb ulleres hi veig bé i el tenen en es costat.

T.-Ara te volia dir m'ha agradat sa passejada i en voler un altra vegada la podríem repetir.

M.-Jo demà ja hi tornaria i més prest hem de partir

i en venir devers mig-dia jo p'entura provaria de trobar fonoll marí.

T.-Tu permí t'has despiatat i vols treure molt s'es:am me vols dir en haver-lo

trobat

que el faràs sense barram?

NOTICIES D'ES LLOMBARDS

El proper dia 21 de juliol a s'Avall fan un homenatge a D. Antoni Burguera Rigo (l'amo Antoni de ses deu) i per sebre un poc més de la festa hem anat a conversar amb ell i molt amablement ha contestat a totes les preguntes que li hem fet, el resultat de la mateixa foren les següents retxes:

-L'amo Antoni, quants d'anys fa que feis feina a s'Avall?

-Jo hi vaig anar pel setembre de l'any 31 i al setembre d'enguany en farà 54 anys.

-Devia esser molt jove quant entràreu a la possessió?

-Vaig nèixer l'any 1920 i ja estava a s'Avall quant complí els dotxe.

-El sou que guanyàreu per primera vegada no deiva esser tant gros com el d'ara.

-El primer any que hi vaig estar en pagaren vint-i-quatre duros.

-El motiu que deixau d'anar-hi, quin és?

-He complit els 65 anys i m'he de jubilar.

-Sempre heu fet la mateixa feina?

-Quant hi vaig entrar rempinava alfalç i de pastor hi havia n'Andreu Paraire, després hi entrà l'amo En blai Cova d'Es Llombards i llavors després de dos anys, no ho sé molt cert, vaig passar a fer de pastor.

-Idò sempre heu fet de pastor, podem dir?

-Bé, llevat de tretze anys que feia formatge i em vaig retirar de les ovelles, no definitivament, sinó que anava d'ovelles i feia formatge, però no guardava.

-Quantes ovelles hi havia?

-Quant hi havia feina eren unes 1.500, però les han reduïdes a 700.

-Ara ja no hi anau a fer feina a s'Avall?

-Des d'abril ja no hi vaig. Dia 7 d'abril vaig fer 65 anys i a finals d'abril vaig acabar de fer feina.

-No hi ha tanta de feina ara a s'Avall com abans?

-No, perquè les màquines han llevat molta de fei-

na, jo a s'Avall hi he estat que hi havia uns 130 homes a dinar i ara entre jardinners, que és lo que hi ha més, uns 7 o 8, són uns 20 obrers.

-Així mateix han reduït molt la plantilla.

-Home, ara una persona i una recol·lectora fan totes les messes, han duit un tractor que fa 16 solcs cada passada i de cada vegada s'han de menester menys obrers i d'aquí anam a l'atur, i et diré més encara, ara han duit una màquina que embala i carrega les bales de palla ella tota sola, en pot dur unes 300 bales.

-I ara vos fareu la vida per aquí?

-Sí, jo ara tenc un parell d'ovelles i m'encuit

d'elles de n'Inès Ferranda (aquesta és la seva dona) i a descansar.

-I ara parlem un poc de la festa que vos han de fer el proper dia 21. ¿Com va sortir la idea de l'homenatge?

-Idò jo t'ho diré: un dia la Senyora hem digué: quant faci 50 anys que fas feina aquí hem de fer una festa; però jo no m'empresocupà molt, perquè passant tantes coses que va esser com aquells que li entra per una orella i li surt per l'altra. I fa uns quants mesos que em va dir: et pareix bé que dia 27 de juliol et facen l'homenatge?, jo li vaig respondre: ja em va bé, no ha de

pagar vostè? però degut a unes circumstàncies que havia de venir la banda de música de Porreres i no va poder esser, ara ve la de Montuiri, es passà a dia 21 de juliol.

-En què consistirà la festa?

-Pots llegir el programa, du el menú del sopar i tot el que hi ha d'haver aquell vespre.

-Idò hi haurà sopar també?

-Sí, sopar i a la matinalada xocolatada i sarau per llarg.

Efectivament he vist el programa hi haurà moltes coses, i bones, per menjar i moltes persones faran que aquesta vetlada estigui molt animada. I seguim en la festa.

-La festa serà pagesa cent per cent, hi haurà una missa pagesa, no sé com de ven esser les misses d'aquestes!!!.

-Ara que deis de pagesa, he sentit dir hi havien d'anar vestits especialment per aquesta festa?

-Si, les dones han d'anar vestides de pageses i els homes es camisa blanca i un mocador vermell pel coll, i qui no tengui invitació no hi entrarà.

-Es de suposar que està previst esser molts a la festa?

-Al sopar crec que serem unes vuit-centes persones i si hagués dependit de jo hagués convidat més gent d'aquests pobles.

-El meravellós jardí de s'Avall estarà il·luminat, ben segur?

-Si, a base de "tees", els fusters anaren guardant tots els troncs que tinguessen molta de... com a reina,

i aquest dia els encendran per tot el jardí perquè l'il·lumini.

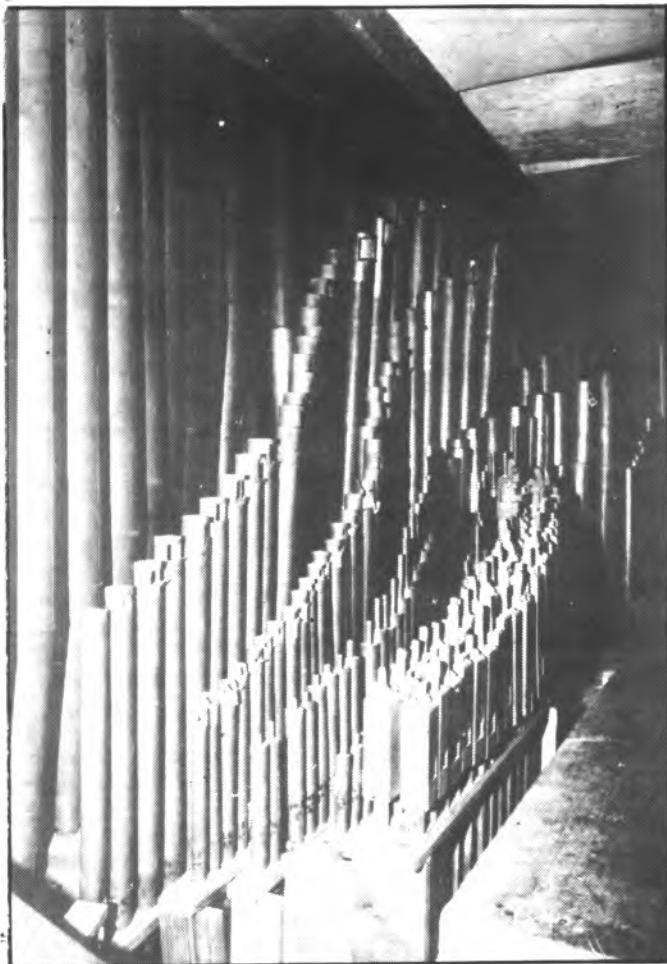
-No encendran aquella il·luminació tan bonica que també per una festa inauguraren?

-Crec que no, ja que tota la festa ha d'esser estil pagès.

-El deueu apreciar molt a s'Avall en tants d'anys d'anar-hi?

-Si que n'estic content, perquè si no estàs no hi hauria aguantat tant. Per acabar vos vull donar les gràcies per haver volgut contestar tan amablement les meves preguntes i vos desig que aquesta festa surti molt lluada, que ara descansau en salut i alegria i que molts d'anys vos pogueu recordar de l'homenatge que vos feren a s'Avall a l'any 1985. Gràcies i enhorabona l'amo Antoni i família.

Toni.

El passat dia 30 de juny morí a l'edat de 90 anys Da. Isabel Rosselló Vicens, volem acompanyar a la família en els moments de tristor. En pau descansi.

El dia 6 de juliol a la carretera de la Colònia Sant Jordi n'Antoni Burguera (de can Rita) va tenir un petit accident amb la moto, gràcies a Déu no va passar d'un parell de cops forts, i després d'esser inspeccionat pel metge de torn de Son Dureta va tornar a ca seva el mateix dia.

La nit que va del dia 7 al 8 de juliol varen tenir lloc a n'Es Llobards una sèrie de robatoris a distintes finques de meloners, segurament per una guarda qui no treurà cap profit de la feta.

Dies passat vaig tenir una conversa amb D. Silvestre Vicens, cap davanter

de les festes patronals d'Es Llobards i em proporcionà un avanç de les mateixes per coneixement de tots els lectors de Sal i Xeixa:

Començaran el dia 7 d'Agost i aquest dia està previst que hi hagi els següents actes:

-Carreres de cintes.

-Inauguració de la I mostra pictòria de temes locals (1).

-Concert a la parròquia en motiu de la inauguració de l'orgue nou.

-El vespre una gran vetlada per joves i no tant joves.

Dia 8 festivitat del Sant Patró:

-Missa Solmene amb sermó a càrrec de Mn. Guillem Benassar.

-Festa pels padrins del nostre poble.

-Corregudes de les joies i el tradicional pollastre.

-Una "Ginkama" per parelles.

-Comèdia a càrrec del grup de s'Alqueria Blanca "Es

Pou del Peix" posant en escena la comèdia titulada "Bon viure i no treballar no pot durar".

Dia 9

-Diada de la joventut a Cala s'Almoina.

Dia 10.

-Curses ciclistes juvenils i aficionats.

-Les ja tradicionals curses de bicicletes pels locals al circuit d'Es Llobards.

-Verbena

Dia 11.

-Al matí diversos partits de futbol sala.

-A la tarda un gran partit de futbol.

(1) Tots aquells pintors que tinguin qualche cuadro que faci referència a n'Es Llobards i el vulgui exposar a la I mostra pictòrica, ho pot fer lliurement, es rebran els quadres fins el dia

2 d'Agost a Ca Na Catalina Bonet Clar (Ca'n Mino, C/ Sant Domingo).

Sal i Xeixa vol desitjar unes bones festes a tots els Llobarders, que hi hagi pau i unió per tot-hom i que tots els actes que estan previst es duguin a terme amb la col·laboració de tots, ja que les festes es fan en tots i per tots; molts d'anys poguem veure la festa del nostre patró Sant Domingo de Guzman.

També el passat dia 10 de juliol a n'Es Llobards morí a l'edat de 59 anys D. Pere Ferrer Vila (de Can Gertrudis), que poguem pregar molts d'anys per ell. Descansi en pau.

ANUNCIAU - VOS A

SAL I XEIXA

C.D. SANTANYI - NOTICIARI

Sopar de germanor

Ha passat ben bé un mes des de que la junta directiva oferís un càlid sopar a tots els qui d'una manera o altra contribuïren la passada temporada a l'èxit assolit pel C.D. Santanyí. La celebració tingué lloc al Poliesportiu, estant-hi presents entrenador, jugadors, massatjista i cuidadors, el batle i el tinent de batle, així com els mitjans de comunicació locals i la directiva en ple, tots acompanyats de les respectives esposes o al·lotes. La reunió transcorregué en tot moment en la més cordial familiaritat, havent-hi un ambient de sincera amistat, sense estar absent bromes i altres divertiments. Al final els parlaments de rigor i el lliurament de distincions. Aquí cal destacar el plausible detall d'en Zubietta, qui obsequià cadascun de llurs deixebles amb una placa de recordatori.

Des d'aquí volem expressar el nostre agraïment per la invitació a l'acte i desitjam que la trajectòria ascendent continuï.

Hem de notar que abans de començar l'àpat el senyor batle inaugurà una dependència, situada sota les graderies del tenis i la piscina, que servirà com a sala de juntes de la directiva.

Balanç C.D. Santanyí 84-85

En l'Assamblea General de Socis que tingué lloc la passada setmana la junta directiva va repassar l'estat de comptes, destacant el superàvit existent. A simple vista sembla insignificant la quantitat de 8.566 pts. en el saldo actual, però no és així. En primer lloc, sempre que no hi ha dèficit vol dir que la societat va endavant, i en

segon, hem de tenir en compte les possibles deutes d'estats anteriors, com ara resulta molt important. De la temporada 83-84 es devien 1.322.021 pts, les quals es varen abonar en la totalitat. Les entrades en la 84-85 foren 7.666.372 pts, mentre que les sortides 6.335.785 pts, sobrant d'ambdues quantitats 1.330.587 pts, que és la quantitat mitjançant la qual s'ha pogut fer front al dèficit i que ha donat el present superàvit. En l'assamblea es varen anar desglosant entrades i sortides, sobresortint de les primeres els quasi 3 milions en concepte de socis, i per les segones els més de 3 milions de pagament als jugadors.

Un acord important, acceptat per unanimitat, fou l'increment a 10.000 pts. la quota de soci.

Pel que fa al pressupost vinent, es va comunicar que estaria pel voltant dels 8 milions de pts.

A l'apartat de preguntes, una en podem destacar. La que es referí al tant comentat possible fixatge de Nadal Vicens, llombarder i jugador del C.D. Ses Salines. El president de la comissió esportiva, Damià Barceló, explicà al preguntant totes les passes dutes a terme fins el moment. Digué que l'acord no arribà perquè el jugador demanava un quart de milió a l'any i això no s'hi li podia pagar en considerar-lo santanyiner i cap d'aquets no supera les 175.000 pts. Per tant, el club trobava que les pretensions del jugador eren excessives. Tot fa pensar, si no hi ha sorpreses, que el jugador tornarà vestir la samarreta salinera sense rebre un sol centim.

Baixes i Altes

El Director del "Diario de Mallorca" entrega a Seminario portero del Cala d'Or, el trofec a la regularidad

Plantilla i entrenador resten els mateixos de la temporada passada, exceptuant fins el moment la quasi segura baixa de Ciprià Vicens, qui per motius de treball és possible que deixi el club. Si fos així seria una veritable llàstima car el futur del jove és sens dubte prometedor. Condició física i qualitats tècniques no n'hi manquen.

Quant les altes de moment s'han realitzat dos únics fixatges: el davanter Joan Barceló, provinent del Campos, i Toni Rigo, porter fins ara de l'Alqueria.

Dia 16, inici dels entrenaments

En Zubietta vol preparar-se a fons per afrontar aquesta nova etapa a 3a, per això ja ha citat els seus "boys" pel dimarts setze.

En Nadal Miquel a Santo Domingo

Sí, tal com ho sentiu, en Nadal en aquests moments deu estar gaudint de les excel·lències tropicals de l'illa dominicana. Però no vos alarmeu, no és cap contracte futbolístic el

que l'ha portat allà, sinó tot el contrari: els seus estudis d'econòmiques. Així que és ben segur que no començarà la competició lliguera.

Martínez, Seminario i el Cala D'or, guardonats

En la festa "Los Populares del Fútbol Balear" el porter del Santanyí, Jaume Martínez, fou distingit amb el trofeu a la regularitat de 1a. Regional Preferent. Així mateix el Cala D'or, de 3a. Regional coprà tres importants premis: per a Seminario el de la regularitat, porter menys golejat també per a Seminario i màxim golejador al Club Cala D'or.

Bàsquet per Sant Jaume

Dos equips masculins; un representant a Santanyí i l'altre a Cala Figuera, es disputaran per aquestes dades un trofeu donat per l'Ajuntament. Més que altra cosa l'objectiu de l'encontre serà passar una estona agradable i recordar temps passats car la majoria dels participants han jugat amb el desaparegut Bisbe Verger.

S.M.

Que fa el Consell Insular en Serveis Socials

El CIM aconpleix una labor assistencial bàsica a través del Conjunt dels Centres que són propietat seva:

Hospital General
Hospital Psiquiàtric
Llar de la Infància
Llar de la Joventut
Llar dels Ancians
Hospital de Nit (centre d'acollida dels Marginats)
Centre de Prevenció de Drogues
Grup d'Educació Sanitària a les Escoles d'Infants.

Manté convenis amb uns altres centres tant públics com privats:

Patronat Verge de la Salut (que atén els minusvàlids psíquics)
Centre Lluerna (escola dedicada als subnormals profunds)
Can Ribes (que promou la integració dels marginats)

Facilita ajudes a totes les entitats amb finalitats socials de Mallorca, amb atenció especial a la tercera edat, problemàtica gitana, marginació i minusvàlids.

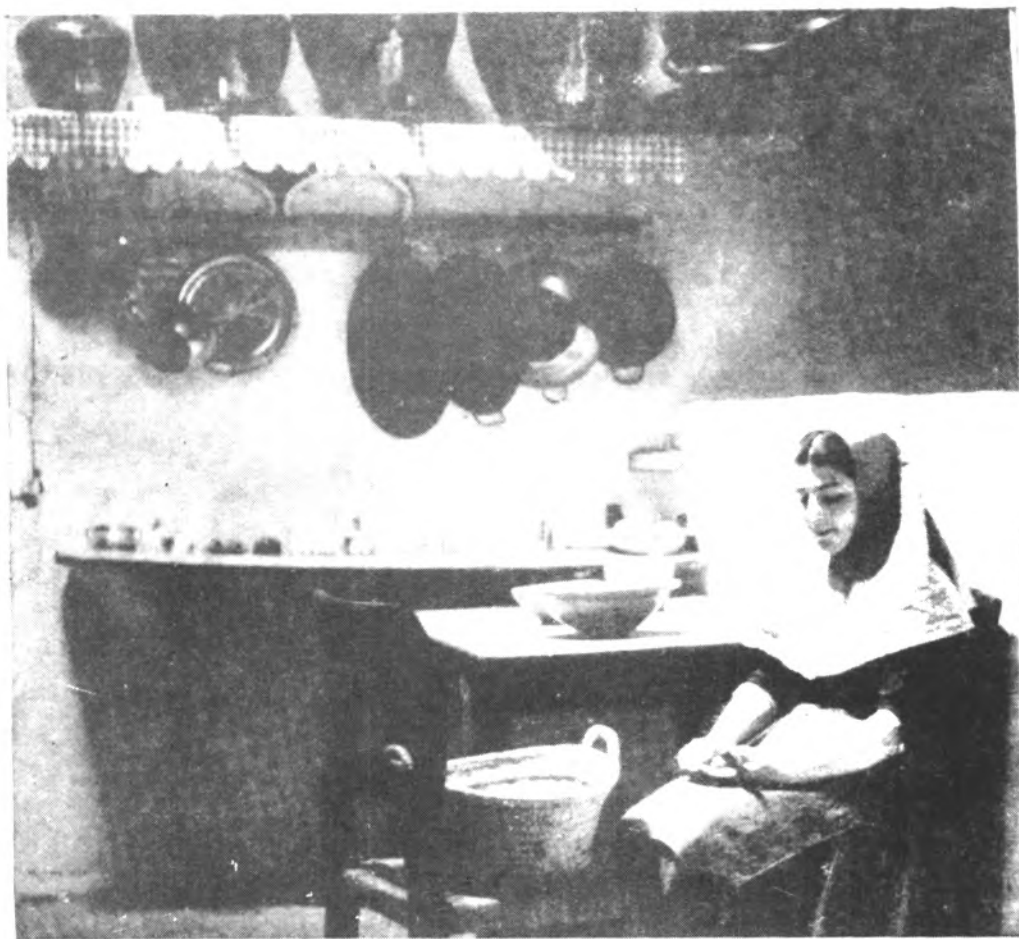
Entre els projectes imminents hi ha l'elaboració del Mapa de Serveis Socials de Mallorca.

*Consell Insular
de Mallorca*

c/ Palau Reial, 1

LA NOSTRA CUINA

Una cuina mallorquina: La de "Son Termes" (Foto: A. Mulet)

Pel mes de maig d'aquest any es celebrà a Ciutat la I MOSTRA DE CUINA MALLORQUINA, organitzada per l'Associació Empresarial de Restauració de Mallorca i patrocinada per la Conselleria de Turisme de les Illes i l'Ajuntament de Ciutat.

Durant aquesta interessant Mostra es preparen una sèrie de plats d'una qualitat fora mida, doncs col·laboraren els millors restaurants i cuiners de les Balears.

Avui ens permetem oferir una recepta de serviola, peix que trobam a les nostres costes i que presentà el famós restaurant CIRO'S de Palma Nova:

SERVIOLA FARCIDA DE PREBES.

Ingredients:

1 serviola d'un kg.

1 porro mitjà
200 grams de rap o lluç
300 grams de musclos
2 vermells d'ou
1 ou sencer
50 grams de molla de pa

Ingredients per a la salsa:
8 pebres vermells mitjans
1 dl. d'oli d'oliva
2 dents d'all
1/2 kg. de salsa de domàtiga

PREPARACIO.

Es neteja de serviola, s'obre per la meitat i se'n treu l'espina del mig. Es buida un poc de la seva carn s'assaona amb sal i prebebò.

Per altra part es sofregeix el porro amb un poc de saim, se l'hi afegeix 200 grams de peix, més el que s'ha buidat a la serviola (tot picat molt fi).

Se li dona una girada juntament amb el porro i s'assaona amb sal i prebebò, es retira del foc i s'afegeixen els vermells d'ou, l'ou

la molla de pa, un poc de juvert picat i els musclos (prèviament bollits i trets de les seves closques). Amb aquesta mescla resultant es farceix la serviola, es cus, s'assaona exteriorment amb sal i prebebò, s'unta de saim i s'embolica amb paper d'alumini per posar al forn a temperatura mitja (més bé forta), durant 25 minuts aproximadament.

Per saber si és cuit es punxa al mig del peix i quan l'agulla surti calenta ja està.

COCA DE POMES.

Primerament es fa una pasta amb els següents ingredients:

125 grams de mantega;
50 grs. de sucre pols; 250 gra. de farina fluixa; un poc de sal.

Un cop feta la pasta se'n folra un motlo d'uns 30 cm. de diàmetre i de vorera

baixa; tenint en compte que quedi el més poc gruix de pasta possible. Es cou a foc fluix.

Després es prepara una crema pastissera espessa (1/2 lt. de llet, etc.) sens llimona ni canyella, i en calent s'aboca dins el motlo de pasta que tenim fet, fins a arribar a la meitat.

Es palen les pomes, lleuant les llavors, es tallen i es col·loquen sobre la crema de manera més vistosa possible posant-hi després el sucre pols per sobre.

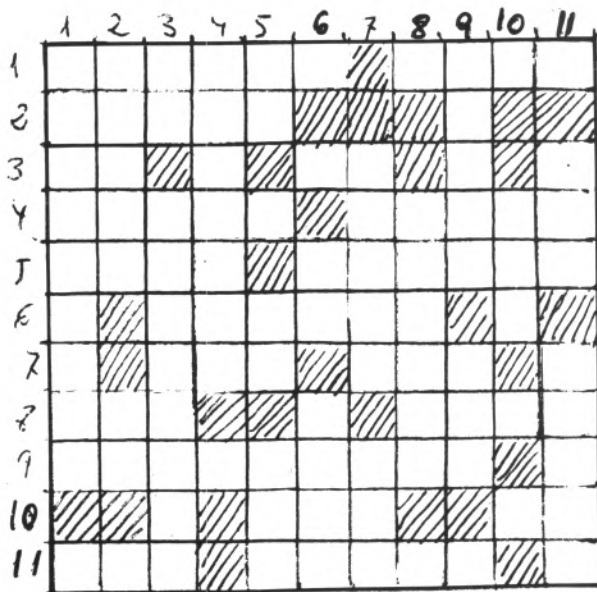
Es cou fins que les vores de les tallades de poma tinguin les vores daurades.

A continuació es treu del motlo, es col·loca sobre una palangana i amb l'ajuda d'un pinzell s'unta de confitura d'albercoc. S'hi posen unes cireres naturals i un poc de nata si es vol.

Un pastisser.

PASSATEMPS

per Maria del Mar Pons i Bonet

Maria del Mar Pons i Bonet

MOTS ENCREUATS

Horitzontals

- 1.-Nom d'home. No deixa passar la llum.
- 2.-Unir. Consonant.
- 3.-Nota musical. Consonant. En tenim dues, singular. Vocal. Consonant.
- 4.-Estació de l'any. Xarra.
- 5.-Fruita. En tenim als dits.
- 6.-Consonant. Provar el gust. Consonant.
- 7.-Vocal repetició d'un so. Al revés, nom d'home. Consonant.
- 8.-Està baix terra. Consonant. Del verb donar.
- 9.-Acostumar-se a un lloc. Vocal.
- 10.-Al revés, nom de lletra. Preposició.
- 11.-Número. Residir. Vocal.

Verticals

- 1.-Ocell. Consonant
- 2.-Ocell. Al revés, nom de lletra. Vocal.
- 3.-Al revés, terminació verbal. Serveixen per a fer teatre.
- 4.-Al revés, camí que segueix l'animal que dona voltes a la sínia. Vocal.
- 5.-Terminació verbal. Vocal. Al revés, animal. Extensió d'aigua salada.
- 6.-Consonant. Consonant. Al revés, pronom personal. Extremitat inferior de l'home.
- 7.-Nom d'home. Pronom possessiu.
- 8.-Vocal. Satisfà. Consonant.
- 9.-Al revés, lluminositat seguida de tro. Temor. Vocal.
- 10.-Vocal. Al revés, blau clar. Consonant. Vocal.
- 11.-Consonant. Através un riu. Mamífer semblant al cérvol.

SAL I XEIXA

A	E	S	C	A	R	P	R	A	F
R	L	S	O	D	A	X	I	A	I
A	N	I	R	R	A	B	S	S	L
D	S	P	C	A	V	E	C	I	A
A	L	E	N	A	O	I	L	V	B
C	L	S	O	I	T	H	A	A	E
R	I	F	S	X	Ç	E	U	N	R
O	M	A	Ç	A	L	S	S	R	U
F	A	S	E	D	A	S	S	O	U
B	R	O	C	A	F	A	T	T	I

SOPA DE LLETRES

16 noms d'EINES

(d'oficis i treballs manual)

**DISPONIBLE
PER A
PUBLICITAT**

SEMAR

SOUVENIRS

Distribuidor de:

LACOSTE

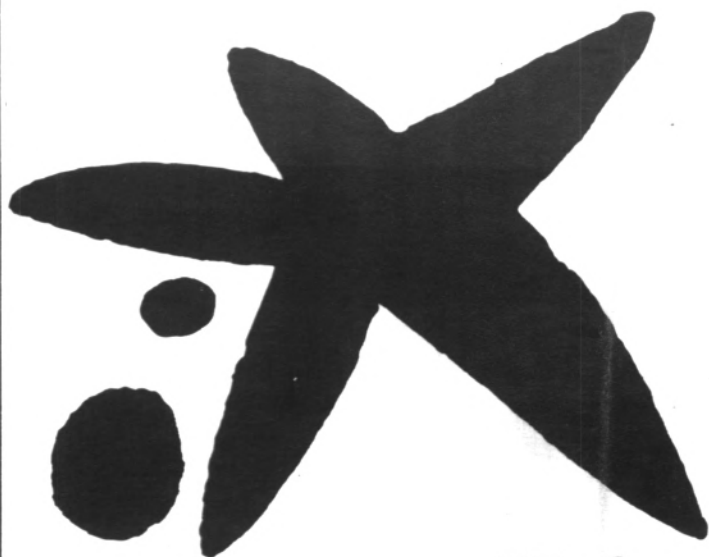

MEYBA®

**CERAMIQUES DE MALLORCA, TALAVERA, MANISES
PELLETERIA SELECTE
ARTICLES PER A REGAL**

A Cala Figuera: Carrer Sant Pere, 28

Front Hotel C. Figuera

"la Caixa"

CAIXA DE PENSIONS